

MŪSŲ LIETUVA

NR 42 (1368) XXVI. 1974 M. SPALIS - OUTUBRO 17 D. 70 centavų
R. Juatindiba, 20 Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo, ESP. Tel. 273-0338

Okupuotojoje Lietuvoje

Dabartiniu metu Lietuvos kunigų tarpe plačiai kalbama, kad Vatikanas gali nominuoti naujus vyskopus, kurių kandidatūras iškels ne Lietuvos tikintieji, bet, per valdžias pataikaujančius dvasiškius, Religijų reikalų taryba. Jeiigu būtų paskirti nauji, valdžiai nuolaidžiaują vyskupai, ateistai pasiektų šių tikslų:

1. Būtų sugriautas Šv. Tėvo autoritetas, kuris iki šių dienų Lietuvos tikinčiųjų ir kunigų tarpe buvo labai stiprus. Lietuvos kunigai ir sunkiausiose sąlygose parodė savo ištikimybę Apaštalu Sostui. Nepavyko ateistų bandy-

Angelą Davis ir dabar tebegina Čilės komunistus.

2. Garbingi Lietuvos vyskupai, kaip arkivysk. J. Matulevičius, arkivysk. T. Matulionis, arkivysk. M. Rejnys ir kt. aukštai iškelė tikinčioje visuomenėje vyskupo autoritetą. Jei Šv. Sostas nominuotų į vyskopus netinkamus kandidatus, būtų sugriautas vyskupo autoritetas ir tuo pačiu padaryta didelė žala Lietuvos Katalikų Bažnyčiai.

3. "LKB Kronika" sumini tik mažą dalį faktų — dėl persekiojimo daugiau jų surinkti nepajėgia — liudijančių apie ateistu

Todėl Lietuvos kunigai ir tikintieji maldaute maldauja Šv. Tėvą ir Romos Kuriją:

a) kad nebūtų skiriami nauji, ateistams pataikaują vyskupai.

b) kad, skiriant vyskopus, apie kandidato vertę būtų atsiklausiamą tremtinių vyskupų arba jų įgaliotų kunigų nuomonės. Tai galima įgyvendinti, jei naujos vyskupų kandidatūros Vatikano bus paskelbiamos ne vėliau, kaip pusmetis iki jų nominavimo;

c) kad nebūtų ateistams daroma diplomatinė nuolaidų, pasitikint jų gera valia. Iš ateistų negalima sulaukti nuolaidų derių keliu — Lietuvos katalikai tiek turės laisvės, kiek jos išsikovo. Šią tiesą liudija ne vienas dabarties išsikovojimas. Lietuvos katalikai bus pajėgūs ką nors laimėti tik tada, kai juos plačiai rems pasaulio viešoji opinija ir Katalikų Bažnyčios aukštieji hierarchai.

Lietuvos katalikai yra dėkingi Vatikano laidų organizatoriams, užsienio lietuvių ir viso pasaulio katalikų ir nekatalikų spaudai, ke liančiai viešumon Lietuvoje daromus ateistų nusizengimus, taip pat visiems, kurie meldžiasi ir daro žygių, kad Lietuvos katalikai turėtų daugiau religinės laisvės. Apgailų, žaujama, kad "Amerikos Balsas" šiam reikalui visiškai neskiria dėmesio. Todėl nenuostabu, kad jo laidos vis mažiau yra klausomos. Už tikėjimą kenčian-

kraštų propaganda sudaro pasaulyje klaidingą netikrą tenykščio gyvenimo vaizdą.

Sinodas privalo ginti persekiojamų tikinčiųjų ir kitų žmonių teises. Tarp kitko jis prašė sinodą pasisakyti, jog valstybė:

a. neturi pareigos nė teisės skiepyti piliečiuose religiją be tikėjimo.
b. Ji neturi teisės tam tikslui panaudoti vusuomenės labai skirtų priemonių ir lėšų.

c. Valstybė neturi teisės imtis prievartos, persekiojimų skleidama bedievybę.

Kardinolo Mindszenty

atsiminimai išėjo iš spaudos. Pirmasis tomas. Jame Vengrijos garbingasis kentėtojas už tikėjimo ir tautos laisvės kritikuoja Popiežių ir Vatikano politiką, liečiančią Rytų Europos komunistų režimus.

Jis pasisako, jog iš Vengrijos išvykęs ne savo valia, bet tik todėl, kad buvęs kliūtimi Vatikano politikai, tariantis su komunistų valdžia.

Pagal kardinolą, popiežius, derėdamasis dėl jo išvykimo, žadėjęs nepašalinti jo iš Vengrijos pirmo vietos, bet savo žodžio neišlaikęs, o nusileidęs komunistų spaudimui.

Kardinolas pasisako, jog rašęs laišką prezidentui Niksonui, prašydamas leisti jam dar toliau gyventi Amerikos ambasadoje. Bet greitai gavęs jo patarimą sutikti su savo likimu, t.y. išvykti iš Vengrijos. Tai aiškiai parodė kardinolui, kad esąs tapęs nebeįsivaikijamas svečias ambasadoje ir todėl nebe galėjęs toliau naudotis azilio teise.

Kardinolas stipriai kritikuoja ir visas Vakarų Europos valdžias, kad jos nieko neveikė, kai rusai malšino Vengrijos sukilimą ir leido visą kraštą paversti dideliu kalėjimu.

Penktadienį kardinolas Mindszenty kalbėjosi su pasaulio spaudos atstovais. Pasakė, jog „Popiežius pasirodęs neramus, kai jam pasisakęs išleisias savo atsiminimus. Bet jis perskaitęs keletą skrių ir jiems pritaręs.

Anglija

Anglijos ministras pirmininkas Wilsonas neturėjo parlamente reikalingos daugumos balsų savo įstatymams ir reformoms praveisti. Jis tą parlamentą paleido namo ir paskelbė naujus rinkimus. Rinkimai buvo praėjusį ketvirtą dieną, spalio 10 d. Nors šį kartą laimėjo kiek daugiau vietų parlamente, bet iš visų balsavusių už jį savo balsus davė tik 39 nuošimšimčiai piliečių. Visa opozicija drauge gavo daugiau balsų. Bet dėl savotiškos Anglijos balsavimų sistemos, jis gavo daugiau vietų parlamente. Trimis daugiau. Tų nebūtų laimėjęs, jei būtų žiūrėta žmonių balsų daugumos.

Jei Wilsono opozicija parlamente būtų vieninga, tai ir dabar jam būtų labai sunku, ar neįmanoma praveisti norimas socialistines reformas.

Kodėl pasaulis tyli ir negina kenčiančiųjų ir suimtųjų?

mai sukurti Lietuvoje popiežiaus jurisdikcijos nepripažįstančią tautinę Katalikų Bažnyčią. Vienam iš nuteistųjų 25-riems metams kunigų už tai buvo siūloma laisvė, Šv. Jono bažnyčia Vilniuje ir 100,000 publikių kyšis. Tylos Bažnyčiai niekada nebus suprantama diplomatija, kuri sudarytų sąlygas ateistams triumfuoti, kad net Vatikanas nepritaria kovojantiems ir kenčiantiems už tikėjimą kunigams ir tikintiesiems. Už diplomatinę nuolaidą ateistinė valdžia gali gauti daug pažadėti, pasirašyti gražiausias sutartis, bet jos liks negyvos, kaip ir ateistinės valdžios pasirašyta "Žmogaus Teisių Deklaracija". Lietuvos kunigai ir tikintieji mano, jei pasaulio vyskupai ir katalikai savo laiku būtų tinkamai reagavę, gal būtų išsaugota vysk. V. Borisevičiaus gyvybė. Tą patį galima pasakyti ir apie masinius kunigų suimtinėjimus. Šiuo atveju mums pavyzdžiu galėtų būti pasaulio komunistai, kurie taip energingai gynė Manolį Glezą,

terorą ir tikinčiųjų vangus. Lietuvos tikintieji laukia paramos iš savo dvasios vadų. Tuo tarpu valdžios parinkti dvasiškiai skelbia, kad mūsųose Bažnyčia nėra persekiojama. Kaip nusiviltų Lietuvos tikintieji, jei Vatikanas tokių dvasiškių skaičių dar padaugintų.

4. Valdžiai nuolaidžiaujančių naujų vyskupų paskyrimas būtų moralinis smūgis tautos gerbiams vyskupams — tremtiniams vysk. J. Steponavičiui, vysk. V. Sladkevičiui. Tokiu būdu būtų nuvertinta jų auka, tarsi pasmerkta jų ištikimybė Šv. Tėvui, Bažnyčiai ir galutinai sunaikinta galimybė jiems sugrįžti į savo pareigas.

5. Kai ateistinė valdžia visomis galimomis priemonėmis prievartauja Bažnyčios vadovus, versdama juos išleisti pastoracijai kenksmingų potvarkių, Lietuvos kunigams lengviau susiorientuoti, jei juos pasirašo ne vyskupas, o tik vyskupijos valdytojas.

tį lietuvių sunku sudominti ekonominėmis krizėmis arba politinėmis aferomis.

Lietuvos tikinčioji visuomenė, skaudžiai pergyvendama saugumo siautėjimą, kai vienas po kito kalėjime atsiduria geriausi Tautos ir Bažnyčios sūnūs, stebisi, kodėl iki šiol pasaulio katalikai negina suimtųjų. Ateistinė valdžia siekia, kad, pasauliui tylint, lengviau būtų su jais susidoroti.

Pasaulyje

Vatikanas. Sinodas

Lenkijos kardinolas Stefan Wyszynski antrą kartą prabilo sinodo bendrame posėdyje. Šį kartą jo kalba buvo viela, nenuslėpta.

Kardinolas pirmiausiai apgailėstavo, kad sinodui patiektame svarstyti dokumente negana teisėkeltos ir nepabrėžtos žmogaus asmens teisės. Jis išdėstė klausantiems vyskupams, kaip komunistų

PAVERGTOJ LIETUVOJ

LIETUVIAI DVASIŠKIAI, KOMUNISTŲ KATORGININKAI SIBIRE

Josif Berger'is (Barsilai)

Sibire buvęs Palestinos komunistų partijos generalinis sekretorius, Kominterno narys, vėliau ilgai kalintas Sovietų Sąjungos kalinimuose ir daug metų praleidęs Sibiro koncentracijos lageriuose, 1973 m. rusų kalba išleido savo prisiminimų knygą. KRUŠENIE POKOLENIJA.

Knygoje jis kalba apie lietuvius kunigus ir latvių protestantų pastorius, kuriuos matė Sibiro koncentracijos katorgose. Tas knygos vietas paduodame skaitytojams. Paminėtina, kad Josif Berger'is šiuo metu gyvena Izraelyje ir dėsto Tel Avivo Bar – Ilan Universitete.

Jis rašo:

„Sibire, Taišetsko koncentracijos lageryje aš turėjau progos susitikti ir geriau pažinti nemažai lietuvių katalikų kunigų ir latvių protestantų pastorius. Juose pastebėjau daug bendrų bruožų. Pažy-

mėtinas jų sąžiningumas, teisumas ir garbingumas. Pastebėjau taip pat, kad jie buvo įpratę dirbti fizinį darbą (op.c.p.2407).

„Lietuviai kunigai, sako Berger'is visur ir visada labai karštai gynė savo tikėjimą. Čia jie buvo nepalenkiami. Tokie man jie pasirodė Taišetsko koncentracijos lageryje ir kitur Sibire, kur tik juos sutikau.

Komunistai juos laikė politiškai pavojingais ir buvo juos nuteisę už vadinamą „banditizmą“. Lietuviai kunigai, rašo Berger'is, gerai žinojo savo tikėjimo pagrindus, beveik atmintinai mokėjo visą N. Testamentą... Lietuviai kunigai buvo labai drąsūs, bekompromisiniai žmonės sako Berger'is (žiur. psl. 182). Kai su jais kalbėdavau, jie man sakydavo, kad nors jie ir nėra kalti dėl jiems priekiamų kaltinimų, tačiau jie džiaugėsi, kad kalinami drauge su kitais lietuvišiais, jie gali guosti ir stiprinti savo tikinčiuosius, kitus brolius. Ir ištikrųjų, lietuvių kunigai išdrįsdavo suorganizuoti net bendras pamaldas, kas įnešdavo į niūrų koncentracijos lagerio gyvenimą

ypatingą atmosferą, nuotaiką.

Vienas iš lietuvių dvasiškių ypač įstrigo mano atmintin nors aš jį mačiau tik vieną kartą savo gyvenime, sako Berger'is (psl.182). Tai įvyko tuojuo, kai į Taišetsko koncentracijos lagerį atvyko didelė naujų suimtųjų grupė, apie 5.000 žmonių (iš viso į Taišetą iš Pabaltijo kraštų: Lietuvos, Latvijos ir Estijos jau 1940 metais buvo atitremta nemažiau kaip 100.000 žmonių). Komunistų saugumo organams buvo sunku juos visus patalpinti barakuose. Jie kaip gyvuliai sugrūsti stovėjo viduryje lagerio zonos. Staiga aš pamačiau, kad kažkoks žmogus, (vėliau pasirodė esąs katalikų kunigas, lietuvis), užkopė ant didelio akmens ir prabilo į suimtuosius. Pradžioje jis pacitavo keletą šv. Rašto posakių ir tuojuo perėjo į kitą temą. Jis pradėjo raginti suimtuosius protestuoti prieš tarptautinių įstatymų ir pagrindinių žmogaus teisių laužymą. Paliėtęs ONU problemą, jis pasakė kad SSSR yra tos organizacijos narys ir todėl neturi teisės laužyti įstatymų, kuriais yra garantuojamos pagrindinės žmogaus teisės.

„Vergija, kurią mes čia patiriame ir kurios esame liudininkais, yra žmonijos gėda, yra gėda mūsų

kartai“, šaukė lietuvis kunigas.

„Aiškus daiktas, sako Berger'is NKVD sargybiniai jį tuoj griebė ir nutempė į karcerį. Jau jis buvo nuteistas 25 metams katorginiams darbams į Sibiro koncentracijos lagerius. Tuojuo jį nugabeno į Irkutską naujam tardymui. Aš manau, tešia Berger'is, kad jis neišliko gyvas ir į savo Lietuvą nesugrįžo. Jo kaulai paliko Sibiro žemėje“.

Štai kokiais moka būti mūsų lietuvių kunigai, sunkiais tautai laikais. Todėl dabar mūsų išdavikai Lietuvoje ir kitur taip puola lietuviškos didvyriškos dvasios kunigus.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse, rodos egzistuoja lietuvių kunigų Sąjunga. Kodėl ji nesiima daugiau ką sužinoti apie Bergerio knygoje minimą lietuvių kunigą, kankinį už pagrindines žmogaus teises? Galima būtų sužinoti to kunigo likimą ir pavardę. Reiktų paskelbti menininkų konkursą Bergerio aprašytai scenai nupiešti. Tą paveikslą turėtų turėti savo namuose kiekvienas lietuvis patriotas. Reiktų daryti pastangų kad jis būtų pakabintas ir ONU rūmuose.

Lietuvis

LIETUVIAI SOVIETŲ STOVYKLOSE ŠIANDIEN

Žemiau dedame kelius sąrašus sovietų koncentracijos stovyklose kalinamų lietuvių. Šie 115 asmenų yra tik maža dalelė vergijos retėžius nešančių lietuvių.

Mordovija 385/19 (griežtas režimas)

	gimė	nuteistas	bažmė
23. Namcevičius Motiejus		1964	10
24. Stašaitis Vytautas		1965	15
25. Simutis Liūdas	1935	1954	25
26. Sarkanasis Stasys	1920	1966	10
27. Vaivada Antanas	1900	1968	15
28. Valaitis Antanas	1910	1951	25
29. Virbickas Mykolas	1914	1967	10
30. Vilutis Jonas	1914	1970	15

11. ir 17. jau stovykloje gavo dar po 5 metus.

Mordovija 385/17 (griežtas režimas)

1. Bagdonas Povilas	1917	1957	25
2. Gaudinskas Stasys	1915	1952	25
3. Jaučkojis Juozas	1912	1967	12
4. Jakubauskas Kazys	1920	1965	15
5. Leikus Juozas	1914	1971	15
6. Mazelskis Jurgis	1912	1965	15
7. Misiūnas Leonas	1907	1963	12
8. Pašilis Aleksas	1949	1970	4
9. Radauskas Antanas	1909	1950	25
10. Šikšnys Kazys	1912	1951	25
11. Vilčiauskas Bronius		1973	2,5
12. Zelenkevičius Juozas	1916	1968	15

Mordovija (385/I) (sunkiausio režimo)

1. Paulaitis Petras	1905	1958	25
2. Simokaitis Jonas	1936	1970	15

Mordovija 385/3 (ligoninė ir lageris)

1. Grigas Stasys	1913		15
2. Kiaudienė Veronika	1920	1967	10
3. Klimauskas Petras	1897	1960	15
4. Kukė Jonas	1908	1966	12
5. Skirulevičius Petras		1962	12
6. Tamoliūnas Povilas	1902	1954	25
7. Tautkevičius Juozas	1902	1954	25
8. Zakšauskas Pranas			15

Permės sritis, Kučino

1. Akramavičius Petras	1930	1952	25
2. Baranauskas Stasys			
3. Bakanavičius Antanas	1917	1969	10
4. Džiaugys Antanas		1965	15
5. Gričius Jonas	1910	1954	25
6. Jurkštas Vladas	1923	1949	25
7. Kavoliūnas Vytautas	1927	1953	25
8. Kadžionis Jonas	1928	1954	25
9. Kazakevičius Antanas		1953	25
10. Kudirka Simas	1931	1971	10
11. Labrinskas Aleksas	1930	1972	3
12. Lesčiauskas Juozas	1918	1950	25
13. Paulauskas Jonas	1915	1964	15
14. Rimkus Jonas	1916		15
15. Sidaras Jonas	1928	1957	25
16. Šilinskas Jonas	1943	1970	5

Permės sritis (lagerio pavadinimas nežinomas)

1. Babičas			
2. Bastys Vytautas	1935	1953	25
3. Bružas Ignas	1912	1966	10
4. Čiurkšlys Karolis	1912	1963	15
5. Dubauskas Julius		1950	25
6. Dudėnas Mykolas	1910	1962	15
7. Galdikas Palys	1925	1948	25

8. Jauga Antanas	1921	1967	15
9. Jozys			
10. Kaminskas Kazys	1908	1962	15
11. Karpavičius Petras	1912	1964	15
12. Karalius Jonas			
13. Kirdeikis Vladas	1924		15
14. Kiburys Jonas	1916	1953	25
15. Klimas Vaclovas	1913	1951	25
16. Kuržinskas Jonas			
17. Matuzevičius Jonas	1930	1953	25
18. Miškinis Vladas	1910	1955	25
19. Miškinis Jonas	1922	1964	10
20. Miškinis Balys	1920	1962	15
21. Meškinis			
22. Morkūnas Stasys	1913		15
23. Petrauskas Bronius	1922	1968	
24. Posčius Petras	1920	1961	15
25. Purlys Bronius		1953	25
26. Rekašius Benius	1927	1955	25
27. Remeikis Vytautas	1942	1967	25
28. Skiparis Pranas			
29. Slučka Antanas			15
30. Skaržinskas Juozas		1947	25
31. Slapšinskas Vytautas	1921	1952	25
32. Streikus Izidorius	1928	1962	15
33. Stonkus Povilas	1906	1967	15
34. Šerkšnys Jonas	1917	1967	
35. Šmitas Edvardas	1924	1955	20
36. Tučas Robertas			25
37. Urniežius Zigmantas		1967	15
38. Vyturys Placidus	1921	1950	
39. Valentinas Vladas		1947	25
40. Žilinskas Antanas	1920	1969	6
41. Žyprė Algis	1930	1959	25
42. Žvynys Bronius	1915	1966	8

7,30,35,39 stovykloje gavo dar po 3 metus.

Permės sritis, Solikamsk

1. Povilonis Vidmantas	1947	1974	2
2. Rudaitis Izidorius	1911	1974	3

UŽVERTAS NEMA... MALONUS LAPAS.

Daug kartėlio ir neapykantos sukėlę ginčai dėl Zelinos parapijos nuosavybių, sutarčių ir LRK Šv. Juozapo Bendruomenės, atrodė, bus laimingai pasibaigę.

Pirmiausiai: Bendruomenės narių didžiausia dauguma aiškiai pasisakė prieš buvusios valdybos politiką, atiduodama 78 balsus už naujos valdybos (kun. Šeškevičiaus) sąrašą ir tik 38 už senąją valdybą. Mūsų supratimu, senosios valdybos didysis ir labai svarbus nuopelnas buvo ir liks šv. Juozapo Bendruomenės atgaivinimas ir juridinis įteisėjimas po ilgų metų „palaidojimo“, kai visa nuosavybė buvo pakibus ore, kaip niekieno turta. Už tai senajai valdybai priklauso visų katalikų lietuvių nuosirdi padėka.

Kadangi painesnius dalykus tvarkant visada pasitaiko nesklaidumų, nuomonių skirtumų, trynimasis yra neišvengiamas. Visa tai dabar reikia užmiršti. Naujajai valdybai darbas dabar iš pirmos dienos yra žymiai lengvesnis.

Antra, malonu pabrėžti, jog ir patys rinkimai ir ypač vadelių perdavimas naujajai valdybai praėjo sklandžiai, be jokių rimtesnių nesusprikatimų. Naujasis pirmininkas kun. klebonas Šeškevičius, baigdamas perėmimo posėdį, kvietė senosios valdybos narius ir toliau dalyvauti Bendruomenės veikloje, posėdžiuose, sekt darbus ir padėti savo patarimais.

Užvertus nemalonus istorijos lapą belieka linkėti, kad tolimesnis darbas eitų darniai, sklandžiai, didelėje visų lietuvių katalikų vienybėje, kaip to tikrai visi norime.

LAGERIO STOVYKLOSE

(Tęs. iš 2 psl.)

2. Lageris nežinomas

1. Šalvyys Vaclovas	1947	1972	4
2. Sakalauskas Antanas	1938	1974	5
3. Žukauskas Šarūnas	1950	1974	6

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas apie kiekvieną naują kalinį praneša AMNESTY INTERNATIONAL Centru Londonė. Labai svarbu apie kiekvieną kalinį turėti ir suteikti bendrą žinių - trumpą gyvenimo aprašymą. Jei kas šiuose sąrašuose rasti savo giminių ar pažįstamų, malonėkite apie juos parašyti šiuo adresu:

VLIKAS,
29 West 57 th Street
New York, NY 10019
U. S. A.

ELTA

NAUJOS PASTANGOS JUOS JUNGTI

Kai etninės grupės vienu ar kitu būdu bando telktis į kokius nors centrus, kad galėtų geriau pažinti savo tautinį paveldėjimą, tai lietuviai nuo to taip pat negali atsilikti. Nors etninis klausimas nėra tik pastoracinio pobūdžio, bet lietuvių atstovai jau įjungė į skirtingų tautinių grupių bendrą sambūrį, kad galėtų geriau rūpintis savo tautinių grupių sielovada miestuose. Apie tai buvo kalbėta Washingtone, kur dalyvavo ir pora lietuvių kunigų, tai specialiai buvo svarstoma Clevelande, kur lietuvių atstovų tarpe buvo ir pasauliečių. Tai vis ieškojimas naujų būdų jungti tautinių grupių žmones bendram darbui bent vienoje srityje.

Ne kartą buvo kalbama apie įstatymą, etniniams reikalams, apie specialias sumas, kuriomis finansuoti etninių kultūrų tyrimą ir tautinių tradicijų saugojimą. Lietuviams svarbu tai ne tik žinoti, bet tuo ir pasinaudoti, kad galimumų ribose tautinė kultūra, tautinės tradicijos ir papročiai, tautiniai sambūriai, kurie laikosi prie savo kamieno, stiprėtų ir plačiau apimtų išsisklaidžiusius lietuvius ateivius ir jų vaikus bei vaikaičius.

Negalima laukti, kad valstybė, kuriai rūpi visus sulyginti ir sukurti amerikietiška mozaiką, neskeldėjančią ir pastovią, imtusi priemonių raginti, finansuoti ir net stiprinti tautinių grupių savitumus. Užtenka, kad valstybė to netrukdytų, kad mokykla neverstų išsivadėti savo tautinės tapatybės. Visa kita turi atitekti tėvai, mokytojai, organizacijos spauda, ypač kas labai svarbu — parapija, kuri

turi būti religinio ir tautinio gyvenimo centras. Tad ir mūsų atstovų jungimasis į bendrą etninių grupių rūpestį paieškoti naujų priemonių bent miestų pastoracijai tautinėse grupėse yra bandymas atgaivinti tautinį ir religinį gyvenimą parapijose, nes tariant su etninio sambūrio atstovu Jerome Beno Ernst, "kai tautinė parapijoje miršta tautinė kultūra, miršta ir tikėjimas".

Lietuvių parapijos yra atlikusios didelius uždavinius ne tik dvasiniu, bet ir tautiniu atžvilgiu. Bet gyvenimo reikalavimai ir besikeičianti parapičių sudėtis privertė jų daugumą tapti dvikalbėmis, o ilgainiui net vienkalbėmis parapijomis. Evangeline kalba tariant, įvairios tautybės bažnyčioje ir parapijoje tampa broliais ir seserimis, nes meilės kalba Dievuje yra viena. Tačiau ne viena kalba yra konkrečiam pokalbiui tarp savęs ir juo labiau pokalbiui su Dievu liturginėse pamaldose. Tai ypač ryšku tokiose maldose, kur žmonės gali ir turi aktyviai dalyvauti.

Tautinė parapija, virtusi vienkalba, jau neatitinka savo paskirties — ji lieka tik šventove maldoms, bet ne krikščioniška šeima, kuri gyvena bendrais rūpesčiais ir siekimais. Apaštalų ir jų mokinių laikotarpio krikščionys savo skirtybės suprato, neužgoždami svetimos kultūros ir neprimesdami kitiems savų tradicijų. Tada ir pagonyse stebėjosi jais, tardami, kaip jie vieni kitus gyvi.

Vatikano II susirinkimas savo pastoracinėje konstitucijoje nurodė: "Kiekviena grupė privalo atsizvelgti į kitų grupių reikalus ir teisėtus siekimus, netgi į visos žmonijos gerovę" (n. 26). Šis nurodymas tinka ne tik parapijai ar jos vadovybei, bet ir kiekvienai parapijoje esančiai grupei — socialinei, tautinei, etniniu pagrindu susibūrusiai draugijai.

Tautinės parapijos reikalingos, bet jos daugeliu atžvilgių savo uždavinius jau yra atlikusios. Dabar joms jau reikia ieškoti naujų būdų, kad visi jos nariai būtų dvasiškai aptarnaujami jiems suprantama kalba.

Tai ypač svarbu, kur reikia subtilesnio išsireiškimo, gilesnio galvojojimo, intymesnio išsiskakymo, kaip maldos, atgailos sakramente, dvasiniam pokalbiui. O tai ir reiškia parapijomis ir jų vadovyboms sąmoningai atsakyti į dienos reikalavimus ir parapičiams nepasilikti už parapijos ribų. Jei kai kuriems dvasininkams ir kyla klausimas, ar tautinė parapija nėra atgyvenusi, tai į klausimą atsako sielovada susirūpinęs ir naujų priemonių ieškąs tautinių grupių atstovų sambūris.

Kalbant apie lietuviškas parapijas, kurios dar egzistuoja bent vardu ar tikrovėje, negalima rūpesčių palikti tik vadovyboms. Tai yra visų reikalas, nes tie tautiniai ir religiniai centrai — parapijos sklaidosi ne dėl vadovų kaltės ir net daugeliu atvejų ne dėl parapičių abejingumo, bet dėl naujų sąlygų, kurių niekas iš anksto negalėjo numatyti. Miestų pasikeitimas yra didžiausias veiksnys, ardąs tautines parapijas. Perkelti jų centrus į naujas vietas retai yra įmanoma, nes jau iš tikrųjų tokių centrų nėra viena tautybė nesukuria. Čia tegalima ieškoti tik būdų ir naujomis pastangomis spręsti žmonių sujungimą į parapijas tautiniu požiūriu taip, kaip pvz. Vokietijoje ar Šveicarijoje jungiasi vadinamos diasporos protestantų tarp katalikų ar katalikų tarp protestantų. Buvusius centrus reikia, kiek galima, išlaikyti, bet apie juos reikia burti paskirus žmones ir šeimas, kurie bent sekmadieniais ar didesnėmis šventėmis gali parapičius centrus pasiekti.

Msgr. Geno Baroni, etninių grupių centro miestų sielovada pirmininkas, yra pareiškęs, kad "naujasis tautiškumo pasireiškimas nereiškia nacionalistės ar antiamerikietiškos dvasios. Tai tik pagarba savo kilmei, tradicijoms ir gyvenimo būdai, kurie kelia pasididžiavimą savo tautybe, savo kultūra ir padeda stipresnę pagrindą šeimai, Bažnyčiai ir bendruomeniniam gyvenimui". Čia ir yra pagrindiniai dėsniai, kaip geriau auklėti vaikus šeimose, kad jie išaugtų naudingi žmonės, verti Bažnyčios ir valstybės nariai. To siekia ši grupė sielovadiniu atžvilgiu — išauklėti gerus žmones. To turime siekti mes — išauklėti gerus žmones, gerus krikščionius ir gerus lietuvius. Tai galima padaryti tik su šeimos, parapijos, mokyklos, tautinių ir religinių sambūrių intensyviu auklėjimu.

Pr. Gr.

TIESA IR GYVENIMAS

Rimties valandėlei

BAŽNYČIA ŽMOGAUS IR ŽMONIJOS TARNYBOJE

Susitikdamas su kardinolų kolegijos nariais popiežius Paulius VI apžvelgė šiuolaikinio žmogaus, Bažnyčios ir pasaulio padėtį. „Laisvė, nevaržomas apsisprendimas, protinė ir dvasinė kūryba, gyvenimo džiaugsmas“ — tai pagrindiniai idealai, į kuriuos krypsta žmogaus troškimai ir viltys. Tačiau šiuolaikinis žmogus neįstengia tų idealų paversti tikrove, nes jį supa visus dvasinius polėkius slopinanti materializmo atmosfera.

Naujojo humanizmo siūlomi sprendimai negali patenkinti žmogaus, kuris yra sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Nešiodamas savyje Dievo Kūrėjo dvasios atspindį, žmogus iškyla be galo aukščiau už bet kokią, nors ir labiausiai išsivysčiusią, medžiagą. Žmogus savo dvasia, savo valios jėga ir savo meile apvaldo medžiagą. Žmogus yra sukurtas gėriui, tiesai ir grožiui. Dėlto jis negali nurimti, kol nesuranda Dievo, visokio gėrio, visokios tiesos ir meilės šaltinio „Nerami mūsų širdis, kol nenurimsta Dievuje“

Spalio mėnesiui.

KAD IR Į MĖNULI...

Houstone, „Erdvių Centre“, Dolores O'Hara yra žurnalistų labiausiai gaudomas asmuo. Bet ir labiausiai sekamas bei saugomas.

Keistas jos užsiėmimas, gal videntelė pasaulio profesija. Tai „aerospace nurse“ — astronautų „auklė“. Jauna, simpatinga: spindinčios, besišypsanti akys, švelnus, bet ir, kaip reikia, kietas, nepermalduojamas žvilgsnis. Tikra airių kilmės amerikietė.

Visa tai žmogui priminti kaip tik ir yra Bažnyčios uždavinys. Bažnyčia iš pačios savo prigimties yra skirta tarnauti žmogui. Tarnauti žmonijai, nekreipiant dėmesio į rasinius, tautinius, religinius ir kultūrinius skirtumus, yra Bažnyčios pašaukimas. Bažnyčia yra vieta, kurioje žmonės ir tautos gali susitikti su Dievu, su kitais žmonėmis ir su kitomis tautomis, atradamos tai, kas pakelia jų dvasią, kas kilnina ir jungia į brolišką vienybę.

Vatikano III susirinkimas skelbia nepaprastai aukštą žmogaus pašaukimą. Tvirtindamas, jog žmoguje yra įdiegta dieviškoji sėkla, susirinkimas siūlo žmonijai nuoširdžiai Bažnyčios talka, kuriant tam pašaukimui atitinkančią, visus sujungiančią brolių bendruomenę. Bažnyčia nesivadovauja jokiais žemiškais troškimais, bet siekia tik vieno dalyko: šventosios Dvasios vadovaujama tęsti Kristaus darbą. O Kristaus darbas pasaulyje buvo liudyti tiesą. Kristus atėjo į pasaulį ne smerkti, o gelbėti, ne ieškoti patarnavimo, o tarnauti (G. S. 3).

Bažnyčia šiandien labiau negu bet kada yra įsitikinusi, kad esminis jos pašaukimas yra skelbti pasauliui „tiesą, kuri išlaisvi-

Anksčiau ji dirbo kaip slaugė vienoj ligoninėj gimdymo skyriuj; paskui buvo pakviesta į „Air Force Nursing Corp“. Laimėjo konkursą, ir buvo priimta į NASA kaip pirmųjų erdvės lakūnų „auklė“. Tai šių, nežinia ir pavojams skirtų „vaikų“ sesuo, draugė, slaugė, kartais net ir motina. Seka jų sveikatą, jų savijautą, net jų humorą. Niekas jų geriau nepažįsta, kaip Dolores.

Ją intervistavęs žurnalistas rašo: „Net nesinorėtų tikėti, kad tokioj aplinkoj, kur tik elektroniniai protai, plieniniai robotai, erdvinė apranga, galėtum atrasti tokią žmogišką, tokią poetišką būtybę, kaip p-lė O'Hara.

Kai į erdvę išlėkė Sheppardas, amerikiečių laikraščiai įsidėjo ir Dolores O'Haros nuotrauką: „nurse“ ašarotom akim, su rožančiu rankose, susikaupusi maldoj. Houstono didieji ponai netu supyko —

na“ (plg. Jn. 8,32), priminti žmogui jo nelygstamą vertę, kurią jam suteikia ir garantuoja pats Dievas, būti pasaulio siela, būti ta žemės druska, kuri atnaujina visą žmonių bendruomenę ir jos civilizaciją.

Apžvelgdamas šiuolaikinius Bažnyčios horizontus visame pasaulyje, Paulius VI, be didelių rūpesčių ir problemų, mato daug vilties ir tikro optimizmo ženklų. Po Vatikano III susirinkimo visuose kraštuose pamažu kyba naujas krikščioniškas atgimimas. Šalia skaudžiai nuviliančių pavyzdžių negalima paneigti, kad jaunimo tarpe stiprėja tikra krikščioniška sąmonė. Šiuolaikinis jaunimas sugeba mąstyti, sugeba atskirti tikrąsias gyvenimo vertybes nuo apgaulingų vilionių. Vis didesnius jaunimo būrius matome einant prie sakramentų.

Bažnyčia yra gyvoji Kristaus liudytoja pasaulyje. Tas liudijimas pasiekia heroizmo viršūnes, ypač tuose kraštuose, kur Bažnyčios laisvė grubiai slopinama.

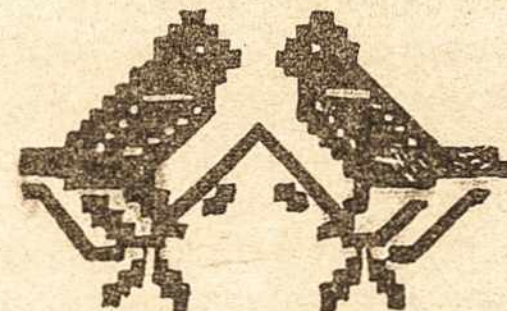
Bažnyčios laisvės suvaržymus ir tikinčiųjų persekiojimus šventasis Tėvas prisiminė tokiais žodžiais: „Negalime nutylėti tos žaizdos, kurią visi nuolat jaučiame, galvodami apie Bažnyčią. Ir šiandien ne viename pasaulio krašte Bažnyčia kenčia suvaržymus ir priespaudą. Tie suvaržymai dažnai yra tokie griežti, kad šių kraštų tikintieji yra visiškai izoluoti nuo kata-

likų pasaulio ir apaštališkojo Sosto. Jiems kartais yra net neįmanoma painformuoti pasaulį ir Apaštalų Sostą apie save ir savo problemas.

Nepaisant visų užtvarų, vis dėlto iš tos priespaudos ir iš tos tylos kartais prasiskverbia žinios apie Bažnyčios gyvenimą tuose kraštuose. Ir kas nuostabiau, kad tas Bažnyčios gyvenimas, atrodo, yra juo gilesnis, juo stipresnis ir tikresnis, juo jį stipranti tamsa yra didesnė, juo didesnio heroizmo iš tikinčiųjų pareikalauja jų ištikimybė Kristui ir Bažnyčiai.

Šią kenčiančią Bažnyčią mes be paliovos nešiojamės širdyje, kalbėjo popiežius Paulius, kaip mylimiausią didžiosios krikščionių šeimos dalį. Šiai kenčiančiai Bažnyčiai priklauso visa mūsų meilė. Jai padėti mes stengiamės visomis savo jėgomis. Su šia kenčiančia Bažnyčia esame nuolat savo nenuilstamoje maldoje. Nenuilstamai kviečiame visą krikščioniškąjį pasaulį mels-tis už kenčiančius brolius. Nesigailėsime jokių pastangų, ieškodami būdų pagelbėti kenčiančiai Bažnyčiai ir palengvinti jos vargus“

Kel.

bandė jai iškelti bylą ir net nubaut.

— Kodėl tamsta, — jos klausė, — leidiesi fotografuojama apšaraujusi, su tokiu beviltišku veidu, su rožančiu rankoj, tartum neturėtum pasitikėjimo amerikiečių programos pasisekimu?

Dolores O'Hara taip ryžtingai atsispyrė prieš visą disciplinos komisiją, kad anie turėjo nusileisti.

— Esu katalikė, ir tikinti katalikė, — atsakė. — Jei liepsit kad ir į mėnulį skrist su šitais „vaikais“, paklausysiu, ir labai mielai. Tik žinokit, kad niekas iš jūsų negalės man uždraust neštis su savim rožančių.

Ši astronautų „auklė“, kuri šiandien „augina“ jau ne septynis, o daugiau kaip penkiasdešimt erdvių lakūnų, ir yra Houstono „Erdvių Centro“ viso personalo gerbiama ir mylima — tikrai nepaprasta moteris. Netekėjusi ir nesusižieda-

vusi, visą savo gyvenimą pašventė kitiems. Pasitiki malda. Ir kalba rožančių net ir tokiam technikos centre kaip Houstonas.

„Visa tai taip keista ir įdomu, ypač šiais laikais“, pastebi žurnalistas, „kaip, bendrai, keistas šių dienų jaunimas. Vieni leidžiasi klysteliais, bet neretai pasitaiko ir tokių, kurie ir labai augštai pakyla, nors ir pasilikdami ant žemės. Kaip tik tokie pakelia pasaulį“. (Oggi, 1969, nr.3)

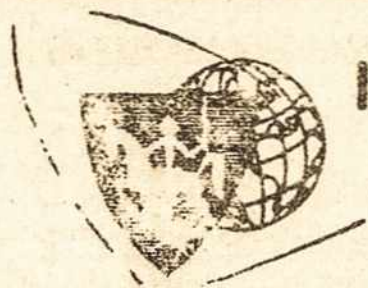
Ypač mūsų — lietuviškajam — pasauliui tokių reikia.

Tad kelkim savo pasaulį, kas kiek gali.

Kad ir nedaug, bet visi, sujungtom jėgom. Ypač šiuo metu — bendra rožančiaus malda.

Praganius

III PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

TERCEIRO CONGRESSO MUNDIAL DA JUVENTUDE

LITUANA Rua das Giestas, 927-9 - Vila Bela - 03147 São Paulo, SP
- Tel (011) 63-5723, 274-0934

AVISO

CALENDÁRIO DE ATIVIDADES DO CONGRESSO

27 OUTUBRO - Reunião geral e dia de estudos. A reunião começa às 11 hs. haverá um lanche para todos os participantes que se inscreveram na Bústiné com antecedência. Estão convidados os jovens participantes dos dias de estudo e outros, que querem entrar nos preparos do congresso. Também o Comitê geral, composto de representantes de associados, sociedades, bairros. O lugar vai ser indicado mais tarde.

NOVEMBRO - Dia de estudos dos jovens.

DEZEMBRO - Dia de estudos; reuniões de cada comissão, da comissão geral e da diretoria (Brazilijos JK komiteto valdyba) com o Sr. Romas Kasparas, vicepresidente da Comunidade Mundial Lituana para assuntos de juventude (de Chicago, EUA)

1 de DEZEMBRO - término do prazo para entrega de trabalhos (1.000 a 1.500 palavras em lituano ou português) sobre assuntos a serem tratados na semana de estudos no Uruguai em janeiro.

4 a 12 de JANEIRO - Semana de estudos junto com a juventude de Uruguai e Argentina, perto de Montevideo. Inscrições até o dia primeiro de dezembro.

A Associação da Juventude Lituana do Canadá (Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjunga) convida um ou dois jovens do Brasil, e está pronta de ajudar com \$100 para a passagem de São Paulo a Toronto, afim de que este jovem participe de atividades da comunidade lituana de lá. A estadia será providenciada pela Associação, durante a época de férias de verão (dezembro a fevereiro), que é a temporada das atividades mais intensas no Canadá. Um dos requisitos é poder conversar em lituano.

A Associação dos Escoteiros e Bandeirantes Lituanos (Lietuvių Skautų Sąjunga) está planejando um programa de participantes e treinamento para um ou dois jovens (M ou F) do Brasil, durante o mês de julho, em vários acampamentos nos Estados Unidos e Canadá, e vai ajudar com as despesas da passagem, e providenciar a estadia.

O mesmo programa está sendo debatido na Associação da Juventude Católica Lituana (Ateitininkai), também para o mês de julho.

Maiores informações mais tarde. Os interessados podem se dirigir à Bústiné do Congresso.

AULAS DE LITUANO

NEMUNAS - Conforme as informações dadas pelo diretor e professor do grupo, em vez de ter aula lituana antes do ensaio aos domingos, daqui em dian-

te, nos dias de ensaio, haverá aula de lituano às 11 horas, já que o ensaio começa às 9:30.

MOÓCA - As aulas de lituano para crianças continuam todos os sábados das 15 às 17 horas, na sede da paróquia de São Casimiro, Rua Juatindiba, 20 - Parque da Moóca. Inscrições por telefone: 273-0338.

ZELINA - Aulas de lituano para estudantes e jovens nos dias de semana. Informações na Casa Paroquial.

DICIONÁRIO - o novo dicionário lituano - português pode ser obtido nas casas paroquiais.

CURSO INTENSIVO - Está sendo planejado um curso intensivo de lituano para conversação, durante as férias de verão. Também o comitê da semana de estudos prevê palestras e cursos para os candidatos aos representantes do Congresso.

PLB SUDARO KOMITETA

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ši mėnesį sudaro trečiajam Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui komitetą, kurio nariais bus visų (virš 15) kraštų Lietuvių Bendruomenės pirmininkai, PLB valdybos atstovai (pirmininkas Bronius Nainys ir vicepirm. jaunimo reikalams Romas Kasparas) ir kviešti asmenys. Komitetas vadinsis: „Kongresui Remti Komitetas“.

Įtraukdama kraštų Lietuvių Bendruomenių pirmininkus, PLB valdyba nori suteikti jiems progos spręsti, aptarti ir būti atsakingais už viso kongreso sekme. Kiekviename krašte Lietuvių Bendruomenė sudarys Jaunimo Kongreso komitetą, panašų, į veikiančius Brazilijoje, Argentinoje ir Urugvajuje.

Gali būti, kad kviestais šio komiteto nariais bus sekantys asmenys: Stasys Barzdukas, „Pasaulio Lietuvio“ redaktorius. PLB Garbės pirmininkas, glaudžiai dirbes su I ir II kongreso ruošėjais, antrojo kongreso finansų komisijos pirm-

ar Juozas Kazickas; Milda Lenkauskienė. PLB valdybos vicepirmininkė Jaunimo reikalams 1963-1973; kun A. Saulaitis, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas. II PLJK pirmininkas Romas Sakadolskis, buvęs ir I PLJK komiteto pirm. Algis Zaparackas Tikslus kviestų narių sąrašas paaiškės vėliau.

FINANSŲ KOMISIJA

PLB iniciatyva Šiaurės Amerikoje sudaroma finansų komisija, kuri veiks Kongresui Remti Komiteto ir PLB žinioje. Jai pirmininkaus pats PLB valdybos pirm. Br. Nainys Čikagoje.

KONGRESO INFORMACIJA

Washington, JAV sostinėje, pereiną mėnesį buvo įsteigta Kongreso Informacijos Tarnyba (KITa), kuri patarnaus minėtam Kongresui remti komitetui ir finansų komisijai, siūsdama informacijas spaudai, radijui, televizijai, kraštu bendruomenėms ir t.t.

Šiai tarnybai vadovauja II PLJK buvęs pirmininkas Romas Sakadolskis, talkindamas keletos jaunuolių, gyvenančių Washingtone.

Pagal gautas žinias, Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos Rysių centro Čikagoje vedėja Jūratė Jasaitytė iš savo pareigų pasitraukė, ir šiuo metu bus kviečiamas naujas vedėjas. Rysių centras iš esmės atliks visą susirašinėjimą Kongreso reikalais su visais kraštais, ypatingai su jaunimo organizacijom ir kraštu Jaunimo sąjungom. Rysių centras atliks įvairius uždavinius, kuriuos atlikti prašys III PLJK komitetas, sudarytas iš Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus atstovų.

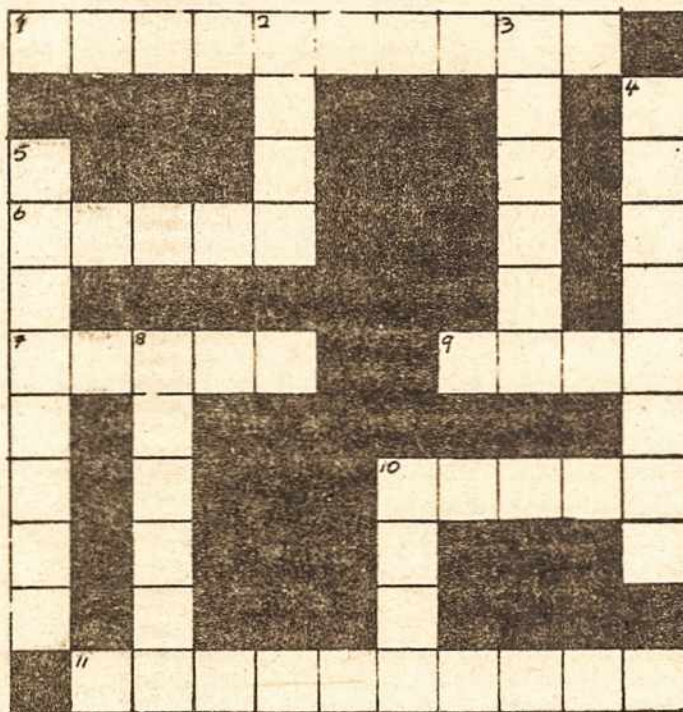
KRAŠTŲ KOMITETAI

Argentina, Brazilija ir Urugvajus jau kuri laiką turi veikiančius III JK komitetus, kadangi šiuose kraštuose kongresas ir ivvks

Tęsinys 9 psl.

GALVOSUKIS

Nr. 6

Gulsčiai: 1. Lietuvos vyskupas. 6. Kablys sienoje. 7. Plikas plotas. 9. Didelė patalpa. 10. Kapinės. 11. Žiezirba.

Statmenai: 2. Galvos dalis. 3. Vartojama prie radijo. 4. Mėnuo. 5. Žibintas. 8. Javai. 10. Klausiamasis įvardis.

Statmenai: 2. Aktis. 3. Antena. 4. Rugsė. 5. SVYTYRS. 8. Rungtiai. 10. Kiek. 11. Kibirkštis.

Gulsčiai: 1. Paltarokas. 6. Vaisis. 7. TY-

GALVOSUKIO NR. 6 ATSAKYMAI

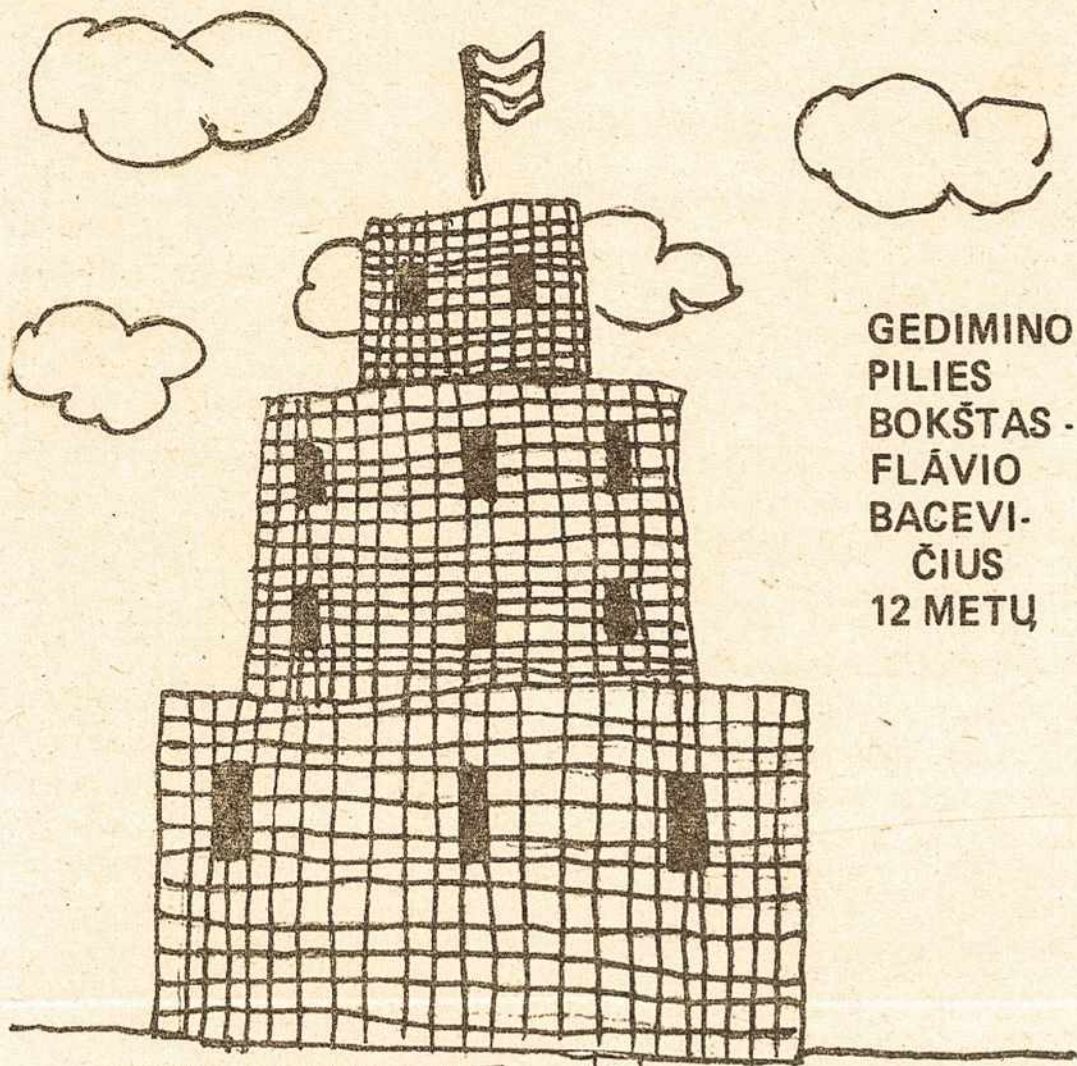

San Francisco lietuvių tautinių šokių grupė 'Vakarų vaikai', kuri ruošiasi birželio 30 d. dalyvauti Los Angeles jaunimo ansamblio šventėje. Klūpo iš kairės: Kęstutis Šliupas, Tedis Perlas, Robertas Saliamonas, Tomas Raulinaitis. Stovi: mokytoja Danutė Janutienė, Dalia Raulinaitytė, Audra Pažemėnaitė, Ilona Saliamonaitė, akordeonistas Renius Pažemėnas, Tamara Mačiulytė, Galinda Kungytė ir Sandy Fraser. Nuotraukoje trūksta Roberto Šukelio.

Laimos Balukaitės nuotrauka

Mūsų Lietuva Mažiesiems

GEDIMINO
PILIES
BOKŠTAS -
FLÁVIO
BACEVI-
ČIUS
12 METŲ

ČIA MŪSŲ MENAS

COMENTÁRIOS DOS PARTICIPAN- TES DO ACAMPAMENTO

Dia - 28 e 29 de setembro de 1974
Local - Sítio do professor Geraldo em
Mailasqui

Achei um acampamento muito bom. A
casa que nós ficamos era muito bo-
nita e a paisagem também. Arlete
Kirmela Canassa.

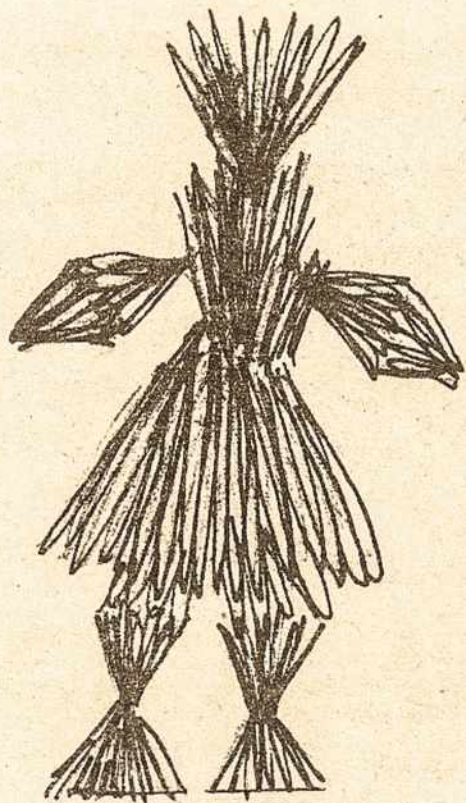
Eu gostei muito, mas a chuva estragou
um pouco, mesmo assim foi legal -
Sandra Berbel, 13 anos.

Gostei porque há muita gente apaixo-
nada. Vittorio, 11 anos.

Gostei muito do acampamento, mas
choveu muito. Mas não tem impor-
tância. Foi muito divertido e me
diverti muito, foi legal. Angela Lips-
ki, 10 anos.

O acampamento foi muito bom. Pena
que choveu. - Flávio Bacevičius, 12.

ŠEPETUKAS

Niiza Guzikauskaitė

GALVOSŪKIS

Paruošė: „Žalčių“ skiltis
Audronė Katinaitė

AUDRĖ	ONI
GINTARĖ	DAINA
RŪTA	DANA
ONA	AUDRĖ
DAIDĖ	LINA
VIDA	GINA
MARJŪTĖ	BIRUTĖ
REGINA	AUDRONĖ
DANGUOLĖ	ANGELĖ
DALIA	RAMUNĖ
RITA	IRENA
RASA	
VIRGINIJA	VARDAI:

SURASK MERGAIČIŲ VARDUS

I X R U T N I L Ė T Y R A M
Ž R I T A A A I A N I L S D
R Ū E Z Ū P D I T Ė Š O Č Ž
E T A N D Ė I A U D R O N Ė
Ė A J J A V V G Y T E Ė J O
L X I J N I I J I D R X A N
O E N K A M U N Ė D A N E E
U E I D Ė D O T U D I N T T
O P G A I A A A N G E L Ė U
N I R S T L M R O G A N O R
A A I A N I G E R E B A N I
D D V R U A R Y T S D U A B

✠ KRUOPŠTUS IR DAILUS MENAS ✠

Kanados sostinėje, Toronte gyve-
na meniškų gabumų mokytoja, Ade-
lė Abromaitienė. Be kasdinių tar-
nybinių ir šeimos pareigų, ji suge-
ba savo laisvalaikį panaudoti švel-
niam ir tiek pat trapiam meno dar-
bui.

Iš įvairių gėlių žiedlapių, iš žalių
lapelių, šaknelių, samanų ir visokių
žolelių minėta mokytoja sukuria
delikatnus, mažus "natiurmortus".
Jų plonytės, grakščios linijos ir dai-
liai suderintos spalvos žavi kiekvie-
ną stebėtoją.

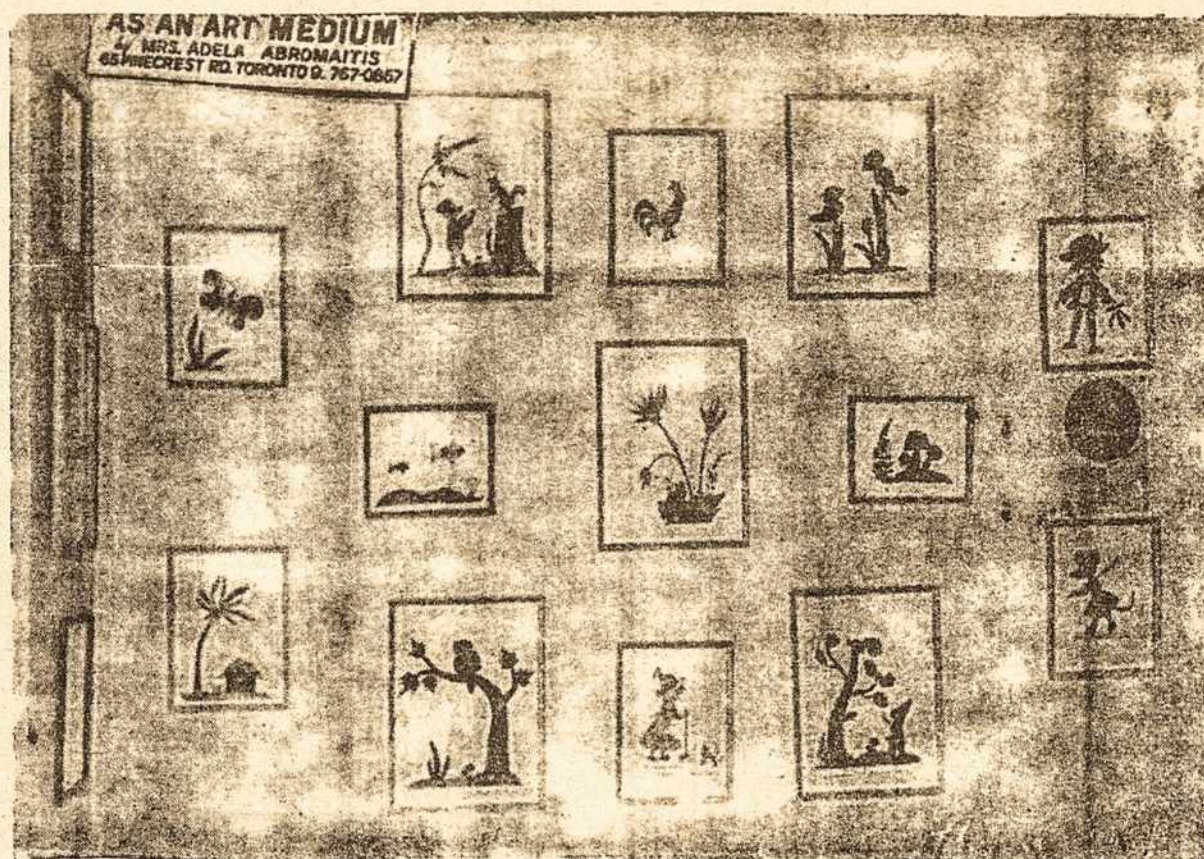
Be abejo, toks darbas reikalauja
daug gero skonio ir menininkės la-
kios fantazijos, kuriant įvairių įvai-

riausias "miniatiūras". Žinoma, rei-
kalinga ir josios kantrybė, panašiai
kaip ir grafikos darbui.

Kai surinko apšėiai tų mažų ir
nuostabių paveikslukų, tada Adelė
Abromaitienė suruošė savo parodą.
Ir dabar jau šešeri metai iš eilės ji
yra kviečiama dalyvauti Kandos
krašto visuotinoje parodoje.

Tokios parodos vienas mažas
kampelis čia pavaizduojamas, kad
supažindinti mūsų gerbiamas skai-
tytojas su įvairių meno šakų dar-
bais ir jų autorėmis, šiuo atveju -
menininke mokytoja, Adelė Abro-
maitienė.

J. Narūnė

Menininkės Adelės Abromaitienės rankdarbis. Šios Toronte gyvenančios
meniškų gabumų mokytojos paveiksliai sudaryti natūros vaisiais.

IRUTĖ IR KESTUTIS

D. BASTYS

Literatūra ~ Dailė ~ Mokslas

Žymieji lietuvių kalbos tyrinėtojai atgyjančiuose žodžiuose

DR ANTANAS KIJMAS

A. Sabaliauskas, NOTED SCHOLARS OF THE LITHUANIAN LANGUAGE. Biographical Sketches Translated by William R. Schmalstieg and Ruth Armentrout. Pennsylvania State University. Published jointly by Akademines Skautijos leidykla and Dept. of Slavic Languages, Pennsylvania State University.

*

Profesorius William R. Schmalstieg, kuris jau keleri metai dėsto Pensilvanijos valstijoje universitete, kur jis taip pat yra slavų kalbų departamento galva, yra nepailstantis, nepavargstantis baltistikos, ypač lituanistikos, tyrinėtojas, skelbėjas ir perteikėjas anglų kalba kalbančiam ir anglų kalbą suprantančiam pasauliui. O anglų kalba šiuo metu daugelyje mokslo šakų yra lyg nejučiomis tapusi neoficialia tarptautine kalba, toli užpakalyje palikdama kitas, kiek "nusilpusias" varžoves.

Šis dar gana jaunas amerikietis mokslininkas yra jau taip pat kairiuose moksliniuose kalbotyros žurnaluose paskelbęs keliasdešimt mokslinių straipsnių, daugiausia iš baltistikos ir ypač

iš lituanistikos. Jis yra taip pat skaitęs nemažai mokslinių pasakaitų — angliškai ir lietuviškai — Lituanistikos instituto suvažiavimuose, Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavime Toronte 1970 metais. Jis taip pat dalyvavo abiejuose simpoziumuose, vienoje Mokytojų ir Jaunimo savaitėje ir t. t.

Tai ir nuostabu, kaip šis jaunas mokslininkas, apsikroves visokiais darbais (nes šalia visų kitų darbų jis yra dar taip pat kalbotyros žurnalo *General Linguistics* vyr. redaktorius, taip pat redaguoja kiekvienerių metų didžiulę bibliografiją...) ir vėl surado laiko išversti ištisą 202 puslapių knygą iš lietuvių į anglų kalbą, Teisybė, šalia jo pavardės pažymėta ir kitos vertėjos pavardė, bet patį vertimo darbą jis yra pats atlikęs.

Vienas ir jaunesnių Lietuvos kalbininkų yra Algirdas Sabaliauskas. Jo sritis yra etimologija, ir jis yra jau paskelbęs labai didelių ir svarbių darbų toje srityje. Prieš kelerius metus A. Sabaliauskas pradėjo Vilniuje leisti populiarių nedidelio formato bet dailiai išleistų ir labai įdomiai parašytų knygelių seriją. Ligi šiol jų yra išėjusių jau trys: *Žodžiai pasakoja*, 1965; *Žodžiai at-*

gyja, 1967 ir *100 kalbos mįslių*, 1970. Jos yra visos išėjusios serijoje, vadinamoj "Noriu žinoti", ir jos leidžiamos gana dideliais tiražais: *Žodžiai atgyja* išėjo 12,000 tiražu.

Algirdas Sabaliauskas rašo taikliai, patraukliai ir labai įdomiai. Nors knygelės lyg labiau skiriamos vidurinių mokyklų aukštesniosioms klasėms bei pradedantiems studentams, tačiau jos yra įdomios visiems, kurie tik nors kiek domisi lietuvių kalba bei apskritai kalbotyra.

Taigi, prof. Schmalstieg'as nutarė išversti šią antrąją Sabaliausko knygutę (*Žodžiai atgyja*), nes joje aprašomi svarbiausi lietuvių kalbos tyrinėtojai.

Pačioje knygos pradžioje kalbama apie lyginamosios kalbotyros atsiradimą, apie lietuvių ir kitų baltų kalbų svarbą lyginamajai kalbotyrai. O pačioje pagrindinėje knygos dalyje trumpai aprašomi tie žymieji pasaulio kalbininkai, kurie domėjosi lietuvių kalba ir kurie yra parašę mokslinių tyrinėjimų iš šios srities. Jie čia aprašomi ne tiek pagal jų tautybę bei kilmės vietą, kiek pagal tas vietas, kur jie darbavosi kaip mokslininkai. Čia juos visus ir suminėsimė:

Vokietija. August Schleicher.

August Leskien, Franz Specht, Ernst Fraenkel, Alexander Brueckner, Adalbert Bezzenberger.

Danija: Vilhelm Thompsen, Holger Pedersen, Louis Hjelmslev.

Prancūzija: Robert Gauthiot, Antoine Meillet, Ferdinand de Saussure.

Šveicarija: Max Niedermann.

Suomija: Jooseppi Mikkola, Eino Nieminen, August-Robert Niemi.

Čekoslovakija: Leopold Geitler, Josef Zubatý, Václav Machek.

Rusija: Filipp Fortunatov, Grigorij Uljanov, Viktor Porzevinski, Nikolai Sokolov, Jai Baudouin de Courtenay, Boris Larin, Mikhail Peterson.

Latvija: Jānis Endzelins.

Lietuva: Friedrich Kurschat, Antanas Baranauskas, Vytautas Juška, Kazimieras Jaunius, Kazimieras Būga, Jonas Jablonskis

Tai nėra šių mokslininkų biografijų apmatai, nei jų darbų santraukos. Daugiausia paminima, kaip ir kodėl šie mokslininkai bei kalbininkai susidomėjo lietuvių kalba, kaip jie lietuvių kalbą tyrinėjo, paprastai sumini jų svarbiausius darbus bei veikalus. Kartais suminima kokias labai įdomias "smulkmenas" iš šių žmonių gyvenimo, kuri rišasi su jų dėmesiu lietuvių kalbai. Darna minimi ir kiti kalbininkai bei kitų sričių mokslininkai, neišvardinti pačiame turinyje. Pvz. p. 26 skaitome, kad 1904 metais Leipzigo universitete rašytojas

STEFANIJA RŪKIENĖ

VERGIJOS

KRYŽKELIUOSE

ŠVIESA

Su spanguolėmis grįžau vėlokai. Pasižiūrėjau pro langą — gryčioje buvo tamsu. Šeiminkė gal jau miega ar dar tik guli, bet aišku, kad nieko neveikia, nes kambaryje nėra šviesos.

Mūsų kolchoze su šviesa blogai. Elektros neturime, nors vietos laikraštįje rašoma ir plačiai kalbama, kad greitai visur sužibės ličijaus lemputės. Jau praėjo ketvirtis amžiaus, bet ta lemputė į „modernų“ Sibiro kolchozą dar neprisistatė.

Visame kaime tamsu. Žibalo visai nėra ir niekur jo nenusipirksi. Kas dirba traktorais ar prie kitų mašinų, tas žibalo nusikombinuoja ir savo pirkelėse žibina lempas, o daž-

nai tik vilko akutes. Mano šeiminkai ir dauguma kaimo gyventojų išgalvojo savos gamybos švieselę. Paima bulvę, nupiauna abu galus ir viduryje išgręžia skylę. Ten įpila kažkokių taukų ir įdeda plonytį knatelį. Šią lemputę užsidega tik būtinam reikalui esant ir vakarienę valgant. Taukus reikia taupyti, nesvarbu kokio gyvulio jie bebūtų.

Žiemą žmonės gyvena patamsy. Tik verdant vakarienę kambaryje būna šviesiau. Ant priežados pastato apverstą be dugno kaitilą, kurio viename šone išlaužta anga prakurai. Viršun pastato puodą vakarienei virti. Apačioje sukuria iš smulkių skiedrių ar žagarų ugnelę ir išsiverda vakarienei sriubą ar bulvės. Ta pati ugnelė truputį ir trobą apšviečia. Kur reikia daugiau šviesos, ten pasižibina balaną.

Krautuvėje negausi jokio žvakigalio. Kaimiečiai bičių neturi, tai apie vaškines žvakes neverta ir šnekėti.

Ir tremtiniai ilgas Sibiro naktis leido patamsyje. Lietuvoje buvo sūjoma, kad bėda kojas taisy. Aš patamsyje išmokau nerti ko-

jines ir megztinius. Visada naktimis dirbdavau ir uždarbiaudavau.

Pamažiusi, kad gryčioje tamsu, šeiminkų žadinti nenorėjau. Tylutėliai užsilpau pastogėn, pasidėjau uogų maišelį, numėčiau šlapius viršutinius drabužius, isiknisau šiaudus, susisupau antklode ir dar kailinio kais užsiklojau.

Ilgai negalėjau užmigti, kalenau dantimis nes labai krėtė šaltis. Gerai būtų išgerti nors stiklinę karšto vandens, bet ir to negali užsivirinti, nors nuomą už kampa reikia mokėti. Jau ir pasigendu kulistano, nes ten didesne laisvė ir nereikia varžytis šeiminkų. Ten visą parą lauke trata laužas. Užsikaiti kibirą vandens, įmeti kelias aviečių ar serbentų šakeles ir pasigardžiuodama geri karštą arba tėlę. Ir virintą vandenėlį įvertinti tik tada, kada jo nėra ir negali gauti. Žmonėms visuo met taip išsina, kad gėrybes ir patogumus įvertina tik tada, kada jų nebetenka. Kaip dabar būtų gera savuose namuose, nereikėtų svetimoje palėpėje drebėti.

Mokslas jaudina Maskvą

Baltistikos studijų dienos Čikagoje, kuriose dalyvavo apie 400 asmenų

Šių metų gegužės 16-19 dienomis Illinojaus universitete, Čikagos Circle išpūdingo stiliaus patalpose, įvyko ketvirtoji baltistinių studijų konferencija. Baltistinių studijų puoselėjimo draugija išikūrė 1968 m. ir palengva iširikiavo šalia kitų to pat pobūdžio profesinių organizacijų.

Ši kartą pagrindinė paruošos bei programos našta teko pakelti lietuviams. Savo užduotį jie puikiai atliko. Konferenciją atidarė dr. T. Remeikis, Association for the Advancement of Baltic Studies vicepirmininkas. Vieną pagrindinių plenarinių mokslinių pranešimų padarė programos pirmininkas dr. V. Vardys, o užbaigiamąją paskaitą banketo metu skaitė draugijos pirmininkas dr. R. Šilbajoris.

Dr. Vardys savo kruopščiai paruošta studija apie Pabaltijo kraštų vaidmenį sovietinėje imperijoje tarė paskutinį išsamų žodį apie dabartinę Pabaltijo būklę, o dr. Šilbajoris savo giliai išmąstyta paskaita apie baltiečių žmogiškąjį vaidmenį pasaulinėje diasporoje paliko ryškesnį įspaudą nei dažni pirmininkai kitose mokslinėse konferencijose.

Programoje buvo įrašyta apie 110 kalbėtojų. Joje lietuvių užtinkame 27 pavardes, kurių bene 22 pateikė mokslinius pranešimus ar skaitė paskaitas.

Gegužės 16 d. dr. Šilbajoris analizavo stiliaus eksperimentavimą sovietinėje lietuvių prozoje, remdamasis Bieliausko, Girdzjausko, Apučio, Grušo ir Mero veikalais. Dr. J. Slavėnas iškėlė vokiečių krašto apsaugos viršininko Hans von Seecko politinius samprotavimus dar Vaimaro respublikos metu, pagal kuriuos trys Pabaltijo valstybės buvo laikomos anomalija; gi po keliolikos metų (1939 m.) naciai ir sovietai tas valstybes ir panaikino. Doktorantas A. Ališauskas, jieskodamas modernaus lietuvių tautiškumo kultūrinių pradų, išryškino socialinę sąrangą ir vyraujančią mentalitetą car laikų Lietuvoje. Dr. P. Mažeika ir L. Kačinskas pateikė pranešimą apie šiuolaikines susisiekimo problemas Lietuvoje, pabrėždami nepaprastai išplėtotą prekių transportą geležinkeliais, kai pastarųjų statyboj atsiliekama. Dr. A. Musteikis, sociologijos ir ~~dvikalbiškumo~~ ~~sekcijai~~ vadovaujant dr. A. Norvilui, įrodinėjo, jog Baltijos regijone, lygiai kaip ir Sovietų Sąjungoje, sociologijos kaip mokslo nėra; rusiškasis marksizmas netoleruoja jokių socialinių mokslų. Dr. Norvilas apžvelgė dvikalbiškumo problemą Pabaltijo kraštuose, kritiškai įvertindamas Jučikevičiaus ir kitų darbus, paremtus psichologiškai lingvistiniu metodu. A. V. Dundzila vadovavo seminarui apie galimą skaitytuvų (kompiuterių) panau-

ANTANAS MUSTEIKIS

dojimą humanistinėse Pabaltijo studijose.

Gegužės 17 d. dr. B. Cipliauskaitė iškėlė senąsias temas, naujoviškai pergyventas dabartinėje Lietuvos poezijoje. Dr. J. Balys paruošė pranešimą apie retrospektyvinę ir dabartinę lietuvių bibliografiją (jo pranešimą perskaitė dr. N. Remeikienė). A. Kantautas pateikė pranešimą apie medžiagą, liečiančią Lietuvą, surinktą Kanados ir JAV bibliotekose. Bibliotekininkas Kantautas drauge su žmona Matilda dirbo prie savo studijos dešimtį metų; tikimasi, kad jų darbas, remiamas Kanados ir lietuvių institucijų, bus greitai laiku išspausdintas. Šioje ir popietinėje bibliografijos sesijoje diskusijose konstruktyviai pasireiškė dr. J. Cadzow, lituanistinio rinkinio vadovas Kento universitete. Dr. K. Ostauskas pažvelgė į tremtinį kūrėjo akimis ir jį pateisino. Dr. J. Misiūnas vadovavo pranešimų sesijai apie Pabaltijo kraštus ankstyvais naujaisiais amžiais. Dr. Vardys, kaip minėta, iškėlė ypatingą baltiečių vaidmenį ekonominėje ir kultūrinėje srityje, kurį noromis nenoromis Maskva toleruoja.

Gegužės 18 d. dr. I. Gražytė, baltų literatūros sesijai vadovaujant dr. Šilbajoriui, nagrinėjo Mykolo Sluckio prozos pagrindinius bruožus. Sesijoje apie Pabaltijo kraštus antrajame pasauliniame kare komentatoriumi buvo dr. J. Šmulštys. M. K. Čiurlionio šimtmetinė gimimo sukaktis buvo atžymėta specialia sesija, vad. dr. M. Nasvyčio. Dr. J. Vaštokienė, naudodamasi antropologiniais duomenimis ir juos iliustruodama skaidrėmis, susiejo Čiurlionio tapybą su liaudies kūrybos ir šamanizmo pavidalais. A. Rannito pranešimas apie Čiurlionio laiką, autoriui išvykus į kitą tarptautinę konferenciją Jugoslavijoje, buvo perskaitytas sesijos vadovo. D. Lapinskas tikino, jog muzika ir tapyba negali turėti esminio ryšio, tad suabejojo ir paties dailininko laimėjimais. Dr. B. Vaškelis, baltų literatūros-prozos sekcijai vadovaujant dr. Gražytei, nagrinėjo nerimo motyvus dabartinėje Lietuvos novelėje. Dr. T. Remeikis ryškino lietuvių neutralumo politikos kaitą 1938-39 m. Dr. J. Stukas apžvelgė modernaus lietuvių tautiškumo kilimą. Apvaliojo stalo diskusijose apie domesį ir pagalbą baltiškosios studijoms dalyvavo ir dr. Šilbajoris. Dr. Mažeika vadovavo ekologinių Baltijos jūros problemų sesijai, pats taipogi pateikęs pranešimą apie vandenių kaitą Baltijoje. Be minėtųjų, savo pranešimus pateikė ir su lituanistika susiję dr. W. R. Schmalstieg, dr. G. B. Ford ir kiti. Mokslinė programos dalis

baigta iškilmingu banketu, kur, kaip minėta, dr. Šilbajoris pasakė prezidentinę kalbą.

Gegužės 19 d. įvyko draugijos posėdis, vadovaujamas kadenciją baigiančio pirm. Šilbajorio.

Konferencijoje buvo dalyvių iš įvairių pasaulio kraštų — Suomijos, Švedijos, V. Vokietijos, Anglijos ir net Australijos, nekalbant jau apie Kanadą, kuri buvo gausiai atstovaujama. Teko pasikalbėti su dr. T. G. Fennell iš Flinders universiteto pietinėje Australijoje; mokslininkas susidomėjęs latvių kalba ir ją gerai pramokęs. Netikėtai mane atpažino dr. I. Arens iš Švedijos; su juo drauge teko studijuoti Heidelbergo universitete. Bene egzotiškiausia buvo susipažinti su profesorių Fajnhauzų pora: vyras Dovydas, istorikas, dėstė Vilniaus universitete, Istorijos institute Varšuvoje ir Hebrajų universitete Jeruzalėje, o žmona Elena, buv. Narvydaitė, palyginamąją literatūrą dėstė Vilniaus ir Varšuvos universitetuose.

Šioje konferencijoje lietuvių, atrodo, dalyvavo daugiau nei ankstesnėje (Toronte), bet latviai ir estai skaičiumi vyravo. Iš 22 lietuvių paskaitininkų bei pranešėjų buvo 19 vyrų ir 3 moterys; amžiumi vyriausias buvo 64 metų, o jauniausias — 22 m.; iš jų 2 buvo tarp 20-29 metų, 3 tarp 30-39 metų, 12 tarp 40-49 metų, 1 tarp 50-59 metų ir 4 perkopę per 60 metų ribą.

Nors tuo pat metu vyko keturios sesijos, kaikurios konferencijos paskaitos turėjo didelį pasisekimą — mažesnėse auditorijose, pritrūkus kėdžių, kaimam teko sėdėti ant grindų kilimo. Bene didžiausią domesį sukėlė dr. Norvilo dvikalbiškumo tema. Pastebėtina, kad sesijoje apie Bažnyčios būklę Pabaltijy dvasininkai turėjo tik du lietuvių atstovus: katalikai — vysk. V. Brizgį, o evangelikai — kun. P. Dilį. Kažkas išsitarė, kad kiti neturėjo laiko — šeštadienį ruošėsi sekmadienio pamaldoms... Taip pat pastebėtina, kad Čikagos visuomenė menkai atsilankė į Čiurlionio minėjimo paskaitas.

Beje, galima pridėti ir porą kritiškesnių pastabų. Šeštadieninės priešpiečių sesijos kalbėtojas dr. N. V. Riasanovskis savo tema vargiai tiko baltiečių rėmuose. O šaunaus banketo pabaiga daug ką galėjo suerzinti, kai "kompiuterizuotas" automobilis pristatymas užtrukdavo daugiau nei pusvalandį.

Prie registracijos darbų daug prisidėjo dr. J. Rėklaitienė, R. Kviklytė ir kiti — daugiausia lietuviai studentai iš Illinojaus universiteto. Jų sąrašė figūruoja 30 nusipelnusių pavardžių. Ir iš kitų universitetų dar galima paminėti penketą pagalbininkų. Priėmimo ir bankete pagalbėjo bei vadovavo, be minė-

KALBININKAI

(tes. iš 7 psl.)

Jonas Biliūnas taip pat klausė lietuvių kalbos kurso pas prof. Augustą Leskyną (Leskien). Tame kurse būvę du vokiečiai, vienas anglas, vienas vengras ir vienas lietuvis — Jonas Biliūnas. Yra ir daugiau tokių įdomių epizodų, žinelių, bei užuominų.

Ši pirmoji tokios rūšies knyga, angliškai buvo parašyta elektrinė mašinėle, o tada atspausdinta ofseto būdu. Tačiau leidinys yra gana dailus, daro gerą įspūdį. Ir korektūros klaidų pasitaiko labai nedaug. Vienas tik mažmožis lyg metasi į akis: pačiame turinyje (p. 6) rašoma *Buga*, vietoje *Būga*, bet pačiame tekste visur rašoma *Būga*. Matyt, čia yra paprastas neapsižiūrėjimas.

Knyga rekomenduotina lietuviams ir jų bičiuliams nelietuviams, kurie nors kiek domisi lietuvių kalba bei lietuvių kalbos tyrinėjimais. Ypač ją turėtų pasiskaityti mūsų studentai, mokytojai, aukštesniųjų lituanistinių mokyklų mokiniai. Pačioje knygoje kaina yra nepažymėta, bet iš kitur teko patirti, kad šios 168 puslapių knygos kaina yra tik 3 doleriai.

(Draugas)

tųjų dr. Rėklaitienės ir Kviklytės, dr. N. Remeikienė; dar minėtini M. Paškys ir dr. J. Račkauskas.

Aplamai konferencijoje dalyvavo apie 400 asmenų, jų tarpe apie 75 studentai, daugiausia lietuviai

Kad šios draugijos konferencija yra neeilinis dalykas, o didžios svarbos įvykis, liudija Maskva. "Izvestijos" jau š. m. balandžio 6 d. laidoje rado rimtą reikalą per keletą ilgų skilčių atsiskleisti su savo "Po mokslingumo kauke". Turėdamas galvoje savo tikrovę, "Izvestijose" pasirašęs V. Steinberg kalba apie "tiesos iškraipymą". "reakcinę taiką", jaučia "tautos pyktį", svaidosi "fašistais" ir kitais propagandiniais blizgučiais, juos įprastai klaidingai adresuodamas. Vadinas, baltiečiai mokslininkai pataiko į pačią totalistinės sistemos opą: savo tyrinėjimais praskleidžia bent dalį prieinamos tiesos, kuri sovietijoje daugiau yra pakeista melu. Pasaulio nuomonė ir mokslo duomenys visdėlto sovietinei imperijai yra svarbūs, bado jai akis ir badys, nors dabartinės kūrėjų mokslininkų kartos ir išėitų iš gyvenimo per anksti. Maskva jaudinasi, kad baltiečių mokslinis įnašas, paskelbtas anglų kalba, yra visam pasauliui prieinamas, kad palieka neišdildomus pėdsakus. I įjeigu kiekvienas baltietis visokiems būdais atlieka savo krašto misiją tremtyje bei emigracijoje, tai mokslinis žygis reikia vertinti kaip vienas iš pačių svarbiųjų

(Leviškės Žiburiai)

MŪSŲ ŽINIOS

Mirante de Paranapanema, SP.

Prieš beveik 50 metų į Santo Anastácio stotį atvyko 24 lietuvių šeimos, kurios turėjo kolonizuoti dar neiškirstus plotus apie 40 km. nuo miestelio. Šiai kolonijai buvo duotas vardas „Nova Lituania“, ir pamažu iškirsdami laukus bei ganyklas, lietuviai pasistatė lietuviško stiliaus medinius namus, užvedė ūkius. Bet kadangi žemė nebuvo derlinga, pamažu šeimos išvyko į São Paulį ir kitur.

Dabar buvusios „Nova Lituania“ klonijos apylinkėje teliko viena lietuvių šeima – Vinco Vasiulio, kuris turi labai gražų ūkį, augina medvilnę ir mamoną, iš kurio spaudžiamas aliejus. Jo sūnus Jonas, gyvenęs kartu, jau augina sūnelį Rogerio. Kiti sūnūs – Antanas, Alfonsas ir duktė Iracema jau užaugę, du jų talkina vietinėje koplyčioje, mokydami vaikus katekizmo. Kadangi elektros laidai toli, Vasiuliai turi generatorių ir vakarais jų namuose susirenka čekoslovakų, vokiečių ir kitų kilmės jaunimo pasižiūrėti televizijos

„Nova Lituania“ pastatų ir laukų nebėra, kadangi žemės buvo parduotos didelei fazandai. Vincas Vasiulis maloniai kun. Saulaičiui padovanojo retą lietuvių kalba leidinį, kuriuo šeimos buvo kalbinamos kolonizuoti šią apylinkę. Rugsėjo 24 jų namuose būriui žmonių buvo rodomos Lietuvos ir São Paulo lietuvių veiklos skaidrės. Vasiulis kilęs iš Tauragnų.

Nelabai seniai iš Mirante de Paranapanema į Vila Vicentiną, Mato Grosso, išvyko Gilbertas Mockus su šeima.

Lietuvių šeimų, pagal pereitą savaitę aplankyti šeimų pasakojimus, esama dar Araçatuboje, Marabá Paulista, Avaré, Mairinque, Dracena, Tupã ir kitur.

PAS INTERIORO LIETUVIUS

Prieš Kalėdas Lietuvoje ir kituose kraštuose lietuvių tarpe buvo ir yra užlaikomas paprotys kunigui lankyti lietuvių šeimas. Brazilijoje šį darbą ir pareigą atliko visa eilė lietuvių kunigų, kurie jau mirę – kun. Ausenka, Kivylis, Bružikas ir kiti. Ir dabar lietuvių tarpe dirbą kunigai stengiasi, kiek laikas ir sąlygos leidžia, aplankyti net ir plačiai išsisklaidžiusias šeimas.

Šiame straipsnyje į pateiktus klausimus atsako šiuo metu São Paulo valstijos interioro lietuvių lanką kun. A. Saulaitis.

– Kiek laiko praėjo nuo paskutinio lietuvių kunigo atsilankymo tose vietose, apie kurias skaitome „Mūsų Lietuvoje“?

Bendrai paėmus, apie 20 metų. Kitur, net tokiam São Roque, vos 60 km. nuo São Paulo, šeimų niekad kunigai nelankė prieš Kalėdas. Ir, žinoma, nelankė kiek toliau, kaip José Bonifácio ir kitose vietovėse. Net ir ten, kur Tévas Bružikas ar kiti lankydavo, nevisada suspėdavo aplankyti visas šeimas. Tokioje Carapicuíboje teko užtikti šeimų, pas kurias tebuvo kun. Sugintas prieš 40 metų.

– Ar dėl to nėra sunku šeimas surasti?

Žinoma. Mažesnėse vietovėse ar ūkiuose dažnai tebegyvena tos pačios šeimos, kurios į Tévo Bružiko sąrašus pateko iš ankstyvesnių sąrašų. Kai kur galima surasti lietuvius pagal vardus ir pavardes, minimas senuose kalendoriuose, K. Jūro knygoje „Tėvynės vaidila“, ar net 1933 metais išleistoje knygoje „Brazilijos lietuviai“.

– Kaip tada surandate lietuvių šeimas kurioje nors vietovėje?

Pirmiausia, dar namie susirašau visas su kuria nors vietove susijusias lietuvių pavardes iš T. Bružiko kartotekos, iš „Mūsų Lietuvos“ esamų ir buvusių prenumaratų, iš knygų ir šaltinių, su visais turimais adresais, jei tokių yra.

Yra ir tokių įrašų knygose ar sąrašuose: „Toks ar kitoks miestas – yra lietuvių“. Nei pavardės, nei adreso. Tada reikia užsukti į kleboniją, paštą ar į miesto valdybą. Dažnai pasiseka taip surasti. Apylinkės lietuviai pažįsta kitus, gyvenančius gretimuose valsčiuose. Todėl visada reikia prisiminti jų pasiteirauti.

Įdomiausias dalykas atsitiko Itararė apylinkėje, kur vieno miestelio lietuviai nurodė kitus, net giliai į Paranos valstijoj gyvenančius.

Nuvykęs į kokį miestelį, turi surasti gatvę, ar kelią į namą. Kaip sako brazilai, „Kas turi balsą, nukeliauja Romon“.

– Ar važinėjate autobusu ar automobiliu?

Šį kartą automobiliu (Kombi), kadangi dalis šeimų gyvena toliau nuo miestų, ir kadangi gali pasiimti daug įvairių knygų, plokštelių, prožektorių ir skaidrės, žodynų bei žinynų. Reikmenis mišioms, nes paprastai švenčiame mišias šeimose. Be to, mūsų Kombi jau pripratęs lietuvių ieškoti „uoste suuodžia“ lietuvišką adresą.

– Koks buvo įdomiausias nuotykis?

JAUNIMO KONGRESAS

(Tęsinys iš 5 psl.)

Kitų kraštų JK komitetai rūpinsis ruošti savo jaunimą ir kelti lėšas jų kelionei bei kitoms JK išlaidoms. Pagal reikalą, kraštų komitetai sudarys įvairias komisijas.

KONGRESO NAUDAI IŠVYKOS

„Aušros“ kvarteto vadovė Valė Tautkevičienė rugsėjo 28 Čikagoje kalbėjosi su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, kuriai pranešė apie koncertus Buenos Aires, Montevideo ir São Paule.

PLB valdyba dabar planuoja sekančią tokią išvyką, kuri taip pat pasitarė Kongreso ruošai, sukeldama entuziazmą ir visuomenės pritarimą, ir ta pačia proga, lėšų JK reikalams.

KONGRESO SKYRIUS

„Pasaulio Lietuvis“, PLB valdybos leidžiamas mėnesinis leidinys su naujienomis iš visų kraštų, jau gerą pusmetį turi skyrių jaunimo žinioms. Nuo sekančio numerio jo redaktorius Stasys Barzdukas įveda III Jaunimo kongreso skyrių, kuriame dedamos žinios ir iš Brazilijos Jaunimo kongreso komiteto, valdybos ir komisijos veiklos.

Kongreso žinių skyrių Toronto savaitraštyje „Tėviškės Žiburiai“ veda Gabija Juozapavičiūtė, Kanados Lietuvių jaunimo sąjungos vicepirmininkė, šiais metais susipažinusi asmeniškai su JK ruošia Argentinoje ir Brazilijoje.

Įvairiuose lietuviškuose laikraščiuose pereitą mėnesį pradėjo atsirasti daugiau žinių apie Kongresą, kadangi Kongreso informacijos tarnyba (KITa) Washingtono pradėjo siuntinėti žinias, įskaitant ir trijų kraštų pareiškimą, paruoštą Buenos Airese liepos mėnesį.

TRIJŲ KRAŠTŲ POSĖDIS

Pereitą savaitgalį Porto Alegre p. Sventislovo ir Aidos Vasiliauskų namuose, įvyko Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus atstovų bendras posėdis. Pagal iš anksto gautas žinias, jame turėjo dalyvauti Jonas Barzdžius, III PLJK būstinės vedėjas iš Buenos Aires; kun. Jonas Giedrys, Urugvajaus JK komiteto narys; iš São Paulo Algirdas Sliesoraitis, BLB valdybos pirmininkas, ir kun. A. Saulaitis.

Kadangi laikraštį spausdinant dar nebuvo gauta daugiau žinių, platesnis aprašymas bus idėtas sekančiame numeryje.

JK ANKETA

Brazilijos JK komitetas dar laukia kongreso anketų, kurios buvo plačiai paskleistos per Mūsų Lietuvą, per pamaldas, atskirai paštu, per organizacijų atstovus.

Norintieji ir galintieji darbu ar lėšomis prisidėti prie Kongreso, kviečiami anketas užpildyti ir jas gražinti JK būstinei (adresas antraštėje). Jeigu reikia daugiau anketų, taip pat galima kreiptis į būstinę.

Komitetas dėkoja tiems, kurie jau sugražino minėtas anketas, iš kurių susidarė geresnis vaizdas, kas ir kaip galės padėti kongreso ruošoje, kas galės priimti svečių nakvynėn kongreso metu, kas sutinka paskirti dalį savo lėšų JK reikalams.

MIRUSIŲ PAMINĖJIMAI

Trečiadienį, spalio 16 dieną, 10 valandą trisdešimtos dienos mišios už a.a. M. Lietuvos rėmėją skaitytoją

IRENĄ GRITĖNAITĘ-SPINA, bažnyčioje prie largo de Pinheiros.

Šį sekmadienį, spalio 20 d. 8 valandą šv. Kazimiero parapijos koplyčioje mišių auka bus paminėta ketverių metų sukaktis a.a.

JURGIO SLIESORAIČIO, kaip jau buvo skelbta paskutiniame ML numeryje.

Šiomis dienomis atėjo žinia, kad Odesos mieste ar apylinkėse, nežinia kokia mirtimi mirė a.a. Jurgio Sliesoraičio brolis

ALGIRDAS SLIESORAITIS

Liet. Enciklopedija apie jį turi tokių žinių:

Algirdas gimė 1900 m. vasario 15 d. Lomžoje. Po I pasaulinio karo 1918 m. su tėvais grįžo Lietuvon ir įstojo savanoriu kariuomenėn. Atsargon išėjo leitenantu 1922 metais.

Studijavo techniką. Vėliau teisę.

Ir studijų metu ir paskiau dirbo visuomeninį darbą, redagavo Valdemaro Šalininkų „Tautos Kelia“, dėl kurio teko jam nukentėti. Suorganizavo pasitikėjimo Bendrovę „Skuba“ ir buvo jos direktorius. Priklausė Lietuvos Linui.

Jis organizavo ir buvo „Geležinio Vilko“ vadas.

1940 m. gegužės 27 pateko su eile bičiulių į Pabradės priverčiamųjų darbų stovyklą, o birželio mėnesį okupavę Lietuvą rusai išvežė jį Rusijon ir nebeleido grįžti tėvynėn. Jau ilgesnį laiką gyveno prie Odesos kur ir mirė.

Sekmadienį, spalio 20 bus drauge paminėti abu broliai

JURGIS IR ALGIRDAS SLIESORAIČIAI.

Malonėkit dalyvauti.

**NEBETOLI METU GALAS.
AR JAU UŽSIMOKĖJOTE
SAVO PRENUMERATĄ ?**

UŽUOJAUTA

Rio de Janeire spalio 7 mirus mūsų giminaičiui Juozui Šlapinskui, gilią užuojautą Kazimierui bei Elenai Gauliams bei visiems giminėms reiškia

Antanas ir Ana Jočiai

MŪSŲ ŽINIOS

PERĖMĖ PAREIGAS

Ketvirtadienio vakarą (X.10) Zelinos klebonijoje, buvusioji Šv. Juozas - po LRK Bendruomenės valdyba perdavė pareigas ir visus dokumentus su kasa naujai Bendruomenės valdybai, vadovaujamai kun. klebono Juozo Šeškevičiaus. Daugiau apie tai 3 psl.

KUNIGŲ POSĖDIS

Pirmadienį Zelinos klebonijoje įvyko Brazilijos Lietuvių Kunigų Vienybės posėdis. Nutarta ruošti bendrą lietuvių šventkelionę ir apeigas S. Paulo katedroj prieš pasibaigiant Šventiesiems Metams, steigti Pasaulio Lietuvių Bendrijos skyrių Brazilijoje; aktyviai prisidėti prie imigracijos 50-čio minėjimo, dažniau duoti Brazilijos episkopatui bei spaudos organams platesnių informacijų apie Bažnyčios padėtį Lietuvoje; pasiūsti į Vyskupų Sinodą Romoje pritarimo telegramas kardinolams Vyšinskiui ir Slypyj.

Sekantis susirinkimas numatytas lapkričio 4 d. Tema: Lietuviškoji pastoracija - dabartis ir ateities perspektyvos.

BLKV-bės telegramų lietuviškas tekstas:

Brazilijos Lietuvių Kunigų Vienybė sveikina Eminenciją, kalbėjusį kalbėti negalinčių vardu ir dėkoja augštai iškėlus Bažnyčios tylėjimą apie Tylos Bažnyčią. Gavėnas - pirmininkas, Šeškevičius - sekretorius.

MŪSŲ LIETUVOS REDAKTORIUS

kun. Jonas Kidykas, po 10-ies metų darbo redakcijoje, gavo ilgesnes atostogas

Jį pavaduoti sutiko kun. Pranas Gavėnas, redagavęs „Saleziečių Balsą“ bei kitus leidinius.

Iki Kalėdų T.J. Kidyką galima pasiekti šiuo adresu:

18022 NEFF Rd.
CLEVELAND, Ohio 44119
E.U.A.

IEŠKOMI

Petras Čaikauskas iš JAV ieško žinių apie savo gimines Kazį ir Jadvygą Čaikauskaitę Liubertus. Jadvyga gimusi 1893 metais, su vyru ir vaikais Antanu, Juozu, Kaziu,

Zunia ir Juze atvažiuojusiais į Braziliją 1928 metais, kurių adresas anais laikais buvo Frigorifico Angelo, São Paulo.

Kun. ASaulaitis

Penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį vadovavo Jaunimo kongreso organizavimo pasitarimams Porto Alegre, kur atvyko atstovai iš Argentinos ir Urugvajaus. Sekmadienį kun. Antanas turėjo pamaldas lietuviams, rodė skaidres ir k.

Atvyko kun. J. GIĖDRYS

Po pasitarimų Porto Alegre, kun. J. Giedrys atvyko S. Paulo savaitei poilsio. Jei ne vasarvietės statyba, tai ir ilgiau pabūtų mūsų tarpe, bet statybos reikalai neleidžia.

Choro gegužinė

S. Paulo lietuvių kolonijos pažiba LK Bendruomenės choras turėjo linksma gegužinę praėjusį sekmadienį (foto grafo Maželio gražioje vasarvietėje. Prel. P. Ragažinskas aukojo mišias lauke, choras su svečiais giedojo. Vaisinosi „šurasku“ ir kitais gardumynais, dainavo, juokavo, kaip viena susiklijavusi šeima. Grįžo visi patenkinti.

Nugirdęs.

Vėl šoko Nemunas

Praėjusio penktadienio vakarą Nemunas buvo pakviestas pašokti tautinius šokius Bufete Bica per „Entrega de comenda“ iškilmes, brazilų rinktinei publikai. Šokant japonams ir ukrainiečiams svečiai valgė ramiai, tartum nieko nepaprasto nebūtų. Bet kai ėmė šokti nemuniečiai, tai šakutės ir peiliai iškritę iš rankų ir svečiai tik gėrėjęsi ir labai ploję į šokių taktą, o paskui apdovanoję Nemuną gražiu dideliu diplomu.

Užsimokėjo už M.L.

Po 36 kr. Kun. A. Bendoraitis; užmokėjo už jį p. D. Dikinis.

Po 40 kr.: Kazimieras Janulevičius, Sofija Dauksienė ir p. Griškonis.

Po 50 kr. Petras Snyras ir i nas Juknevičius.

65 kruzeirus Ona B. Ziober.

Gerai visi žinom, jog viskas labai pabrango. Pabrango dvigubai laikrastinio popieriaus, dažų ir kitų reikmenų kainos. M. Lietuva užpernai nepakėlė kainos. Todėl jos prenumerata yra per daug žema ir su N. Metais teks ją pakelti. Kas dar neatsilyginę už šiuos metus, malonėkit tuojau tai padaryti Ačiu. Adm.

MINĖDAMAS 80 METŲ SUKAKTĮ

VINCAS KUTKUS

IŠLEIDŽIA ŠI MŪSŲ LIETUVOS NUMERĮ.
SU NUOŠIRDŽIA PADĖKA LAIMINGŲ METŲ LINKĖJIMAI!

ADMINISTRACIJA.

NE VEIKĖJAS, O DARBININKAS

Malonusis šio numerio Garbės leidėjas Vincas Kutkus saulės šviesą išvydo 1894 metų spalio viduryje, gražioje Utenos apylinkėje, Debeikių parapijoje. Brazilijoje atsidūrė 1927 metų gegužės 1 dieną. Jau 1929 m. gavo darbą S.P. miesto prefektūroje ir čia darbavosi iki išeidamas pensijon.

Bet p. Vincas nenuskendo savo paties gyvenimo darbuose ir varguose už kasdienės duonos kąsnį ir šviesesnę lengvesnę ateitį. Jam rūpėjo bendri lietuvių kolonijos reikalai ir kultūra. Jo kartos imigrantams žinoma, kaip p. Vincas iš pat pradžių sielojosi V. Belos mokyklos reikalais ir kiek jis įdėjo darbo valandų bei rūpesčių. Juk jis buvo ir tos mokyklos tėvų komiteto pirmininku, ant kurio pečių krito visi reikalai. Todėl dabar jam labai skaudu regėti tą mokyklą be jokios gyvybės ženklelio, apleistą, išdauzytą langais, nebetarnaujančią jokiam lietuviškam reikalui.

Jubilatas iš pat pradžių priklausė ir Zelinos bažnyčios statybos komitetui, ir jame nesnaudė rankas patogiai susidėjęs, o dirbo viską, kas buvo reikalinga tai bažnyčiai pastatyti ir įrengti, ir visą laiką iki šios dienos, yra vienas iš ištikimiausių jos lankytojų ir palai-kytojų.

Jis priklausė ir Brazilijos lietuvių sąjungai ir nemažai prisijaudino, kai jai nesisekė lietuvių jung-

ti, o ji įsileido į bergždžius, žalintigus ginčus, bylas, neva kovas už lietuvišką turta.

Vincas Kutka nebuvo ir nėra iš tų gražbylių veikėjų-kalbėtojų, kuriems ploja susižavėjusi minia. Jis buvo ir liko tikras nuoširdus veikėjas-darbininkas, kuriuo galima pasitikėti, kad atliks tai, ką apsiėmė ir kokiais laikosi kiekvienos organizacijos sekminga veikla.

Už visą tą ilgą metų ištikimą, nesavanaudišką darbą mūsų kolonijos labai aštuonių dešimčių metų sukaktis yra graži proga pareikšti jam mūsų pagarbą ir tarti viešai lietuvišką nuoširdų ačiū.

Praėjusį sekmadienį po padėkos mišių Zelinos bažnyčioje, didelis būrys draugų ir pažįstamų susirinko S. Francisco restorane drauge pasidžiaugti Jubilato gražiu amželiu, palinkėti dar ilgų laimingų metų. Prie jų jungiasi ir M. L. leidėjai Tėvai Jėzuitai, dėkodami jam už dažną paramą laikraščiu. Kiek jau kartų jis yra buvęs jo garbės leidėjas kad ir per paskutinį dešimtmetį! Testiprina Jus viso gero Davėjas Viešpats Dievas, nes tik Jis tegali tinkamai Jums atsilyginti už visa tai, ką esate gero padaręs.

J.K.

Lanko parapij

T. P. DAUGINTIS lankys parapičius Tatuapé, V. Libanese, V. Paez, V. Ema, V. Industrial ir Pque São Lu...

AR JAU NUSIPIRKOTE NAUJĄ LIETUVIŲ-PORTUGALŲ KALBŲ

ŽODYNA

Jį paruošė Alfonsas D. Petraitis ir Liucija Jodelytė. Išleido Brazilijos Lietuvių Bendruomenės Akademiniis Sambūris, Spaudė „Mūsų Lietuvos“ spaustuvė. Pirmoji laida 1974 m. liepos 1 d. Tiražas 1000 egz. Kaina - 15 kruzeirų.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA-CHUVAS DE TODOS OS TIPOS, PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS. MINI-SOMBRIHAS, TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Otton Barros Ltda

Inscr. Estad. 104.819.27

C. E. 003330/001

R. Coelho Barreiras, 104
V. Prudente

Fones: 974-0677 - (Res. 974-1886)
São Paulo

MŪSŲ
LIETUVA

NOSSA LITUÂNIA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP

Diretor responsável
ANTÔNIO AQUINO
Redator: Jonas Kidykas
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 36 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 170 kr. Paskiro numerio kaina: 70 centavų. Užuojautos ir sveikinimai nuo 10 kr. gal diduma. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti „Petro Daugintis“ vardu.

Straipsniai ir korespondencijos redakcija taisy, pirtvarko savo nuožiūra. Nenaudoti raštai grizinami tik autorui prašant. Pavardė pasirašyti būtina, nebūti nei išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas antradienį. Todėl vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiams redakcijai įteiktini neveliau, kaip iki pirmadienio pietu.